

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Aneta Valigurová

**Právní postavení obcí v souvislosti s budováním hlubinných
úložišť jaderného odpadu**

Diplomová práce

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem „Právní postavení obcí v souvislosti s budováním hlubinných úložišť jaderného odpadu“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 30. června 2018

Aneta Valigurová

Tímto děkuji JUDr. Ondřeji Víchovi, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, zejména za jeho cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval. Rovněž bych chtěla poděkovat svým rodičům za to, že mě po celou dobu studia podporovali.

Obsah

Úvod	5
1 Hlubinné úložiště radioaktivního odpadu v právu	9
1.1 Radioaktivní odpady a jejich dělení.....	9
1.2 Mezinárodní právo	10
1.3 Unijní právo	10
1.4 Vnitrostátní právo	11
2 Povolovací proces výstavby hlubinného úložiště.....	12
2.1 Obecně	12
2.2 Územní plánování	12
2.2.1 Politika územního rozvoje	13
2.2.2 Zásady územního rozvoje.....	15
2.2.3 Územní plán.....	17
2.3 Stanovení průzkumného území.....	19
2.4 Chráněné území pro zvláštní zásah do zemské kůry	22
2.5 Posuzování vlivů záměru na životní prostředí (EIA).....	23
2.6 Podzemní část	26
2.6.1 Řízení o povolení hornické činnosti	26
2.6.2 Řízení o povolení k umístění a výstavbě jaderného zařízení.....	27
2.7 Nadzemní část.....	29
2.7.1 Územní řízení	30
2.7.2 Stavební řízení	31
3 Právo veta.....	33
3.1 Obecně	33
3.2 Finsko.....	34
3.2.1 Povolovací proces a právo veta v praxi	35
3.3 Exkurs do angloamerického práva.....	36
3.4 Návrh českého práva veta	36
Závěr.....	38
Seznam použitých zdrojů.....	40

Úvod

Březový potok, Čertovka, Čihadlo, Horka, Hrádek, Jistebnice a Kraví hora – tak zní názvy sedmi lokalit rozprostírajících se na katastrálních územích 40 obcí,¹ které Správa úložišť radioaktivních odpadů (dále jen „SÚRAO“) na počátku vytipovala jako potenciálně vhodné kandidáty pro vybudování prvního českého hlubinného úložiště radioaktivního odpadu². Hlubinné úložiště má sloužit k dlouhodobému ukládání – v rádech desítek až stovek tisíců let – vysokoaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva, které se v současnosti dočasně skladují v jaderných elektrárnách Dukovany a Temelín.³

Proti plánované výstavbě hlubinného úložiště se ale mezi dotčenými obcemi a jejich obyvateli zvedla vlna nevole odůvodněná především nedůvěrou a obavou občanů z možného nebezpečí, které by s sebou mohl provoz hlubinného úložiště radioaktivního odpadu přinést. Celou situaci neusnadňuje ani postup samotné SÚRAO. Ta místo předpokládaného snižování počtu vhodných lokalit započala v létě roku 2016 se zkoumáním dalších dvou míst, jež jsou pracovně nazývány Jaderná elektrárna Temelín – jih a Jaderná elektrárna Dukovany – západ. Od těchto oblastí si SÚRAO slibuje snazší jednání s občany, kteří jsou již v současnosti zvyklí na to, že se v bezprostřední blízkosti jejich domovů nachází jaderná energie.⁴ Na počátku roku 2018 navíc došlo k rozšíření lokality Kraví hora téměř o 11 km² (nově Kraví hora I).⁵

Jak je zřetelné z výše uvedeného, rozhodla jsem se ve své diplomové práci věnovat právě problematice hlubinného ukládání radioaktivního odpadu. V souvislosti s ním se hodlám zaměřit zejména na právní postavení obcí, na jejichž územích by mělo být hlubinné úložiště zřízeno, a na prostředky, které obcím k ochraně jejich zájmů poskytuje právo.

Prvním důvodem, proč jsem si dané téma zvolila je jeho aktuálnost. V současné době totiž na území ČR probíhá výběr vhodného místa pro umístění hlubinného úložiště radioaktivního odpadu, přičemž původním záměrem bylo snížit ve druhé polovině letošního

¹ *Zkoumané lokality* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 3. března 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/hlubinne-uloziste/zkoumane-lokality>>.

² Dle § 3 odst. 2 písm. c) zákona č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů, se úložištěm radioaktivního odpadu rozumí prostor, objekt nebo zařízení, jež slouží k ukládání radioaktivního odpadu. Pojem hlubinného úložiště radioaktivního odpadu je pak definován v § 2 písm. a) vyhlášky č. 378/2016 Sb., o umístění jaderného zařízení, jako úložiště, které je umístěno stovky metrů pod zemským povrchem, a které slouží zejména pro ukládání vysokoaktivního odpadu.

³ *Ukládání vysokoaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 19. června 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/rao/ukladani-vysokoaktivnich-odpadu-a-vjp>>.

⁴ SÝKOROVÁ, Lucie. *Kam se pohrbí jaderný odpad? Ve hře jsou další dvě lokality* [online]. nechcemeuloziste.cz, nedatováno [cit. 17. března 2018]. Dostupné na <<http://www.nehcemeuloziste.cz/cs/aktuality/kam-se-pohrbi-jaderny-odpad-ve-hre-jsou-dalsi-dve-lokality.html>>.

⁵ *Kraví hora* [online]. nechcemeuloziste.cz, nedatováno [cit. 10. března 2018]. Dostupné na <<http://www.nehcemeuloziste.cz/cs/lokality/kravi-hora/>>.

roku počet lokalit na čtyři.⁶ Do roku 2025 by pak měla být výběrová fáze u konce a vládě ČR by měly být představeny dvě finální lokality – hlavní a záložní.⁷

S aktuálností problematiky souvisí i můj další důvod pro volbu tohoto tématu – jedná se o relativně nedávné přijetí nové legislativy, která se týká jaderného práva. Nově přijatým právním předpisem je zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „atomový zákon“), jenž nabyl účinnosti dne 1. ledna 2017 a z větší části nahradil dosavadní právní úpravu, kterou byl zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů.⁸

V souvislosti s výběrem tématu mé diplomové práce mě inspirovalo především ustanovení § 108 odst. 4 atomového zákona, které stanoví, že „*postup při stanovení průzkumného území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech, postup při stanovení chráněného území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech, postup při povolování provozování úložiště radioaktivního odpadu a postup, jak zajistit respektování zájmů obcí, [...], a jejich občanů v těchto procesech, stanoví zvláštní zákon.*“⁹ Byť je atomový zákon platný téměř dva roky, věcný návrh zvláštního zákona se stále nachází v přípravné fázi, neboť ten prvotní byl vládou odmítnut.¹⁰ Povolovací proces výstavby hlubinného úložiště se tak i nadále řídí stejnými veřejnoprávními předpisy jako běžné záměry. Zde navržená zlepšení prostředků, jež mají sloužit k ochraně zájmů obcí, by tedy mohla posloužit jako inspirační zdroj pro úpravu de lege ferenda.

Posledním jmenovaným důvodem, ale rozhodně ne posledním v řadě, je můj zájem o právo životního prostředí a přání věnovat se této oblasti práva i v budoucím profesním životě. Toto právní odvětví v sobě totiž spojuje dva mé největší zájmy, kterými jsou zájem o právo a zájem o přírodu, respektive přírodní vědy jako takové.

Jako cíl této diplomové práce lze ve zkratce označit vytvoření uceleného přehledu a navržení zlepšení vybraných ochranných prostředků, jež mají obce při povolování výstavby hlubinného úložiště k dispozici. Lépe jej však vystihují jednotlivé výzkumné otázky, na které v této práci odpovím:

⁶ Výběr lokality pro hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a radioaktivních odpadů vstupuje do nové fáze. *Bulletin Českého jaderného fóra*, 2015, č. 3, s. 2.

⁷ *Proces výběru lokality* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 19. dubna 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/hlubinne-uloziste/proces-vyberu-lokality>>.

⁸ V zákoně č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zůstala v současnosti upravena pouze otázka občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody.

⁹ § 108 odst. 4 zákona č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ NOHAVA, Petr. *Český stát proti obcím* [online]. nec2018.eu, 11. dubna 2018 [cit. 27. května 2018]. Dostupné na <https://nec2018.eu/images/pdf/Nohava_prezentace_CJ.pdf>.

- 1. Jaké právní postavení mají obce v jednotlivých fázích povolovacího procesu, který předchází realizaci stavebního záměru hlubinného úložiště radioaktivního odpadu?**
- 2. Mají obce k dispozici dostatek právních prostředků na ochranu svých zájmů? Lze jejich pozici nějakým způsobem vylepšit?**
- 3. Lze do českého právního řádu implementovat institut tzv. práva veta? Jaká by měla být jeho podoba a podmínky jeho aplikace?**

Tato diplomová práce je rozdělena na úvod, tři samostatné tematické celky a závěr. V úvodu se věnuji především vymezení cíle a tématu práce, spolu s nimiž zde čtenář nalezne důvody, proč jsem se rozhodla věnovat právě problematice právního postavení obcí v souvislosti s budováním hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. Dále jsou v úvodu vymezeny výzkumné otázky, užití metody vědecké práce a základní přehled zdrojů, ze kterých v práci čerpám.

Na úvod navazuje první tematický celek, který je věnován výhradně teoretickému základu. Zde čtenáře ve stručnosti seznámím se základy dělení radioaktivních odpadů a se stěžejními právními předpisy, které se dotýkají problematiky jejich hlubinného ukládání, a případně v sobě zakotvují právo veřejnosti na účast v souvisejících povolovacích procesech.

V dalším tematickém úseku popíšu jednotlivé fáze povolovacího procesu výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu, a sice od pořizování politiky územního rozvoje (dále jen „PÚR“) až po povolení, která těsně předcházejí samotné realizaci stavebního záměru. V této části zodpovím první výzkumnou otázku tím, že u každé etapy gramatickým a logickým výkladem zákona zjistím, jakým způsobem mohou obce na ochranu svých zájmů do jednotlivých fází povolovacího procesu zasahovat a jaké v nich mají postavení.

Mým dalším cílem ve druhém tematickém celku bude posoudit efektivitu postavení obcí a jejich ochranných prostředků ve vybraných fázích povolovacího procesu. Na základě tohoto zhodnocení se pokusím navrhnout zlepšení, která by následně mohla posloužit jako inspirace pro právní úpravu *de lege ferenda*. Tímto bude zodpovězena i druhá výzkumná otázka.

Poslední tematický celek bude zaměřen výhradně na institut tzv. práva veta. Toto právo by dávalo obcím možnost jednostranně ukončit celý povolovací proces předcházející výstavbě hlubinného úložiště radioaktivního odpadu na jejich území. Současná právní úprava tento institut nezná a vláda jako možný předkladatel návrhu zákona podle § 108 odst. 4 atomového zákona k němu zaujímá značně rozpolcený postoj.¹¹ Právo veta v současnosti obsahují právní

¹¹ Více viz například KOPECKÝ, Josef. *Spor o veto obcí u úložiště vyhořelého jaderného paliva rozdělil vládu* [online]. idnes.cz, 16. ledna 2017 [cit. 17. března 2018]. Dostupné na <https://zpravy.idnes.cz/vlada-hledani-trvaleho-jaderneho-uloziste-obce-flu-/domaci.aspx?c=A170116_115659_domaci_kop>.

řády „např. ve Finsku a ve Švédsku. Obdobné opatření (tzv. *notice of disapproval*) existuje i v právní úpravě Spojených států amerických.“¹² Při zodpovězení třetí výzkumné otázky, a sice při hledání nejvhodnější podoby práva veta pro české právní prostředí, využiji metody komparace právního zakotvení tohoto institutu v zahraničních právních systémech.

Co se týče zdrojů, ze kterých jsem při psaní diplomové práce čerpala, setkala jsem se s problémem nedostatečného množství českých monografií věnujících se jadernému právu jako celku, natož pak těch, které by se soustředily na nakládání s radioaktivními odpady. Z tohoto důvodu jsem vycházela zejména z právních předpisů, komentářů, článků v odborných časopisech a oficiálních webových stránek různých organizací. V neposlední řadě jsem využila i soudních rozhodnutí.

Diplomová práce vychází z české právní úpravy účinné ke dni 30. června 2018.

¹² HANDRLICA, Jakub. *Jaderné právo. Právní rámec pro mírové využívání jaderné energie a ionizujícího záření*. Praha: Auditorium, 2012, s. 247.

1 Hlubinné úložiště radioaktivního odpadu v právu

1.1 Radioaktivní odpady a jejich dělení

Radioaktivní látky jsou i nadále v mnohých oblastech lidské činnosti zcela nenahraditelnými, přestože se jejich užívání pojí se značnými riziky (nehodovou expoziční situací počínaje, jejich zneužitím pro jaderné zbrojení konče). Nejinak je tomu u odpadů, které v souvislosti s jejich zpracováváním vznikají. U těchto odpadů bývají po dlouhou dobu zachovány jejich radioaktivní vlastnosti (důvodem je dlouhý poločas rozpadu), v jejichž důsledku představují možný zdroj nebezpečí pro člověka i životní prostředí.¹³

Podobně jako ostatní odpady se i radioaktivní odpady¹⁴ dělí do několika skupin, což ovlivňuje způsob, jakým je s nimi následně nakládáno. Nejčastěji se v právu využívá dělení radioaktivních odpadů podle obsahu radionuklidů, s čímž se pojí jejich rizikovost. Podle tohoto kritéria je dělíme „na přechodné, nízko-, středně- a vysokoaktivní odpady. Zneškodnění nízko-, středně- a vysokoaktivních odpadů spočívá v zajištění jejich úplné izolace od biosféry, [...]. Zneškodňování nízko- a středněaktivních odpadů bylo brzy úspěšně vyřešeno, a to jejich ukládáním do přípovrchových úložišť.“¹⁵ Na území ČR jsou v současnosti v provozu tři přípovrchová úložiště – úložiště Bratrství u Jáchymova, úložiště Richard u Litoměřic a úložiště Dukovany, které se nachází v areálu stejnojmenné jaderné elektrárny.¹⁶

Co se vysokoaktivních odpadů týče, jako nejvhodnější řešení se v tuto chvíli jeví jejich ukládání do hlubinných úložišť.¹⁷ Jelikož se tato diplomová práce věnuje právě této formě ukládání, je pro ucelený přehled čtenáře v následujících podkapitolách stručně popsána její úprava v různých právních předpisech.

¹³ DAMOHORSKÝ, Milan a kolektiv. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 462.

¹⁴ Legální definice radioaktivního odpadu je obsažena v § 3 odst. 2 písm. a) zákona č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ HANDRLICA, Jakub. *Jaderné právo. Právní rámec pro mírové využívání jaderné energie a ionizujícího záření*. Praha: Auditorium, 2012, s. 244–245.

Pro bližší informace o klasifikaci radioaktivních odpadů viz INTERNATIONAL ATOMIC ENERGY AGENCY. *Classification of Radioactive Waste. General Safety Guide* [online]. iaea.org, nedatováno [cit. 6. dubna 2018]. Dostupné na <https://www-pub.iaea.org/MTCD/Publications/PDF/Pub1419_web.pdf>.

¹⁶ *Provozovaná úložiště radioaktivních odpadů* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 17. června 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/provozovana-uloziste>>.

¹⁷ Preambule bod 23 směrnice Rady 2011/70/Euratom ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

1.2 Mezinárodní právo

Na poli mezinárodního práva byla v roce 1997 Mezinárodní agenturou pro atomovou energii přijata Společná úmluva o bezpečnosti nakládání s vyhořelým jaderným palivem a o bezpečnosti při nakládání s radioaktivními odpady (dále jen „Společná úmluva“), mezi jejíž signatářské státy se řadí i ČR. Tato úmluva byla přijata s cílem vylepšit úroveň bezpečnosti při nakládání s radioaktivními odpady tak, aby při této činnosti nedocházelo k ohrožení jednotlivců ani životního prostředí, a zároveň minimalizovat riziko vzniku nehodových expozičních situací.¹⁸ O hlubinném úložišti jako takovém se Společná úmluva sice nezmiňuje, ale jsem toho názoru, že tento způsob ukládání radioaktivních odpadů lze podřadit pod pojem zařízení pro nakládání s radioaktivními odpady ve smyslu čl. 2 písm. j) Společné úmluvy, a úmluvu tak lze aplikovat i na něj.

Základní bezpečnostní požadavky na nakládání s radioaktivním odpadem formuluje čl. 11 Společné úmluvy (ve vztahu k dlouhodobosti hlubinných úložišť bych zdůraznila zejména snahu zamezit zatěžování budoucích generací),¹⁹ zařízeními se pak zabývají její čl. 12 až čl. 17. Úmluva pro zařízení nestanoví žádné konkrétní požadavky, to je ponecháno v kompetenci signatářských států, slouží pouze jako rámec pro přijetí vnitrostátní úpravy. V souvislosti s budováním zařízení pro nakládání s radioaktivními odpady, respektive hlubinného úložiště, Společná úmluva klade důraz na bezpečnost provozu zařízení a předcházení rizikům, která ve spojení s jeho provozem hrozí. V otázce závazku státu umožnit dotčeným jednotlivcům bránit se proti výstavbě zařízení, Společná úmluva mlčí.

1.3 Unijní právo

Na úrovni unijního práva je v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem stěžejním právním předpisem směrnice 2011/70/Euratom²⁰, která na Společnou úmluvu obsahově navazuje a rozpracovává ji. O jejich snaze dosáhnout společného cíle svědčí i to, že oba právní dokumenty považují za stěžejní tu zásadu, dle níž nese finální odpovědnost za radioaktivní odpad stát, na jehož území odpad vznikl, a je tedy na něm, aby jeho ukládání vyřešil způsobem,

¹⁸ Čl. 1 sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 3/2012 Sb. m. s., o Společné úmluvě o bezpečnosti při nakládání s vyhořelým jaderným palivem a o bezpečnosti při nakládání s radioaktivními odpady.

¹⁹ Tamtéž, čl. 11 bod VII.

²⁰ Celým názvem směrnice Rady 2011/70/Euratom ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

který nezatíží ostatní.²¹ Tato směrnice se o hlubinných úložištích již výslovně zmiňuje a považuje je za nejvhodnější variantu pro ukládání vysokoaktivních odpadů.²²

Směrnice zavazuje signatářské státy k přijetí vnitrostátního legislativního rámce pro nakládání s radioaktivním odpadem, jehož základní obsah je stanoven v čl. 5 této směrnice. Oproti Společné úmluvě klade větší důraz na informování a účast veřejnosti na povolovacích procesech (zejména čl. 10 směrnice 2011/70/Euratom). Konkrétní způsoby zapojení veřejnosti směrnice ale nestanoví, to ponechává v plné diskreci členských států.

1.4 Vnitrostátní právo

S ohledem na specifické vlastnosti radioaktivních odpadů je při nakládání s nimi vyloučena aplikace obecného právního předpisu, kterým je zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů. Nakládání s radioaktivními odpady je z jeho působnosti vyjmuto prostřednictvím ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) tohoto zákona.²³

Stěžejním zákonem v českém právním řádu, který nakládání s radioaktivními odpady upravuje, je již několikrát zmiňovaný atomový zákon. Tento právní předpis stojí na tzv. principu od kolébky do hrobu, což znamená, že upravuje „*celý životní cyklus zdroje ionizujícího záření v obecném smyslu*“,²⁴ přičemž poslední fázi upravují ustanovení § 106 až § 117 atomového zákona. Problematiky hlubinného úložiště radioaktivního odpadu se pak dotýkají i ustanovení, která upravují jaderná zařízení, a dále také vyhláška č. 377/2016 Sb.²⁵ a vyhláška č. 378/2016 Sb.²⁶

Právní úprava výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu a postavení obcí v jednotlivých fázích povolovacího procesu se pak nalézá v různých veřejnoprávních předpisech, které konkrétní fáze upravují. Těmto předpisům je věnována pozornost v následující kapitole.

²¹ Preambule bod 25 směrnice Rady 2011/70/Euratom ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

²² Tamtéž, preambule bod 23.

²³ Předchozí atomový zákon (zákon č. 18/1997 Sb., ve znění zákona č. 250/2014 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2015) rovněž obsahoval ustanovení vylučující aplikaci obecného právního předpisu na nakládání s radioaktivními odpady, a sice v § 24 odst. 4 tohoto zákona. Současný atomový zákon již podobné ustanovení neobsahuje.

²⁴ Důvodová zpráva k § 1 zákona č. 263/2016 Sb., atomový zákon.

²⁵ Vyhláška č. 377/2016 Sb., o požadavcích na bezpečné nakládání s radioaktivním odpadem a o vyřazování z provozu jaderného zařízení nebo pracoviště III. nebo IV. kategorie.

²⁶ Vyhláška č. 378/2016 Sb., o umístění jaderného zařízení.

2 Povolovací proces výstavby hlubinného úložiště

2.1 Obecně

Ani s přijetím nového atomového zákona nebyla v ČR vytvořena zvláštní právní úprava povolovacího procesu výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. Ten se i nadále řídí obecnými veřejnoprávními předpisy, kterých je vzhledem k podobě projektu hned několik. Podle nejaktuálnějších informací ze strany SÚRAO se má totiž hlubinné úložiště skládat ze dvou částí – podzemní a nadzemní, přičemž podzemní část má zasahovat až do hloubky 500 metrů.²⁷ Z tohoto důvodu se bude povolovací proces řídit jak předpisy, které upravují nadzemní stavby, tak předpisy, jež se týkají hornictví a hornické činnosti.

Konkrétní zákonná úprava a postavení obcí v jednotlivých částech procesu jsou rozpracovány v následujících podkapitolách, do kterých jsou pro lepší orientaci čtenáře rozděleny tematicky. Uspořádání dílčích fází v diplomové práci tedy neodpovídá jejich faktickému pořadí v povolovacím procesu, neboť ve skutečnosti bude docházet k prolínání fáze územního plánování s geologickým průzkumem s tím, jak bude postupně zužován počet vhodných lokalit.²⁸ Z toho důvodu, že přesná podoba hlubinného úložiště není známa, není obsahem této diplomové práce řešení střetů zájmů v oblasti životního prostředí.

2.2 Územní plánování

Významnou roli v povolovacím procesu výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu hraje územní plánování, které má prostřednictvím svých nástrojů (v této podkapitole blíže PÚR a územně plánovací dokumentace, územní řízení pak v podkapitole 2.7.1) zajistit, aby byla při jakémkoli využití území respektována jedna ze stěžejních zásad práva životního prostředí. Touto zásadou je zásada trvale udržitelného rozvoje, tak jak ji definuje § 18 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon“).²⁹ Ustanovení § 18 stavebního zákona stanoví i další cíle územního plánování, mezi něž patří například zajištění souladu veřejného a soukromého zájmu, což jej z hlediska postavení obcí při budování hlubinného úložiště činí významným.

²⁷ *Hlubinné úložiště* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 28. března 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/data/original/files/pr/brozury/brozura-hlubinne-uloziste-2016.pdf>>

²⁸ K přesnému pořadí jednotlivých fází viz *Jak se bránit povolování úložiště?* [online]. nechcemeuloziste, nedatováno [cit. 22. června 2018]. Dostupné na <<http://www.nehcemeuloziste.cz/cs/pravo/>>.

²⁹ Obecnou definici obsahuje § 6 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

První fáze povolovacího procesu je úzce spjata s koncepčními nástroji územního plánování (proto bývá někdy označována jako koncepční fáze), kterými jsou územně plánovací podklady, PÚR a územně plánovací dokumentace. S ohledem na právní nezávaznost územně plánovacích podkladů jako dokumentů, které slouží pouze jako odborný podklad pro prořízení PÚR nebo územně plánovací dokumentace a pro rozhodování o území, není jim v této práci dále věnována pozornost.

2.2.1 Politika územního rozvoje

Koncepčním nástrojem, jenž je pořizován pro území celé republiky, je tzv. PÚR. Tento dokument stanoví „požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech, [...], a určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů.“³⁰ Pro pořizování územně plánovací dokumentace a rozhodování v území je závazného charakteru.³¹

Návrh PÚR pořizuje Ministerstvo pro místní rozvoj, které tak činí v součinnosti s ostatními ministerstvy, ústředními správními úřady a kraji. Dotčené orgány mohou k návrhu uplatňovat svá stanoviska, která jsou dle § 4 odst. 2 písm. b) stavebního zákona pro přijetí PÚR závazným podkladem, ačkoli jim přízvisko „závazná“ chybí.³² K tomuto uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 7. ledna 2009, sp. zn. 2 Ao 2/2008, následující: „Obecně také lze dovodit, že první skupina („závazná stanoviska“) jsou pro výrokovou část rozhodnutí, k němuž jsou vydána, vždy závazná [...], druhá skupina („stanoviska“) pak závazná být vždy nemusí. Na druhou stranu z § 4 odst. 2 písm. b), věty za středníkem plyne, že tato „stanoviska“ jsou „závazným podkladem“ mj. pro opatření obecné povahy vydávaná podle tohoto zákona. [...] Je tedy nepochybné, že bez ohledu na to, že sporná stanoviska dotčených orgánů nejsou stavebním zákonem jako závazná označena, závaznými v dané věci ve skutečnosti jsou.“³³

Zvláštní postavení při pořizování PÚR má pak Ministerstvo životního prostředí, které vydává stanovisko k posouzení vlivů návrhu PÚR jako koncepce na životní prostředí (stanovisko SEA) a na významnou lokalitu nebo ptačí oblast (Natura 2000), přičemž

³⁰ § 31 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Tamtéž, § 31 odst. 4.

³² Oprávnění rady kraje přijmout v samostatné působnosti stanovisko k návrhu PÚR je založeno ustanovením § 7 odst. 2 písm. a) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. ledna 2009, sp. zn. 2 Ao 2/2008.

při posuzování se postupuje primárně dle úpravy ve stavebním zákoně.³⁴ PÚR následně schvaluje vláda.³⁵

V současné době je na území ČR platná PÚR z roku 2008, ve znění Aktualizace č. 1, kterou vláda schválila usnesením ze dne 15. dubna 2015.³⁶ Aktuální PÚR s výstavbou hlubinného úložiště radioaktivního odpadu počítá, přičemž se soustředí zejména na výběr nejvhodnější lokality pro jeho umístění. V souvislosti s hlubinným úložištěm jsou pro nadcházející období vymezeny úkoly, jejichž splnění má vést nejprve k zúžení počtu lokalit na dvě (do roku 2020) a následně k výběru konečné lokality (do roku 2025).³⁷ Oproti neaktualizované verzi v ní přibyly úkoly v oblasti územního plánování, mezi nimi například zákaz provádět změny ve využití území, které by následně mohly zkomplikovat provedení záměru.³⁸

Postavení obcí je v průběhu procesu pořizování PÚR poněkud nešťastné. S ohledem na to, že § 31 odst. 2 stavebního zákona stanoví, že PÚR je pro obce při pořizování jak územních, tak regulačních plánů a pro rozhodování v území závazná a nemohou se od ní odchýlit, jejich postavení ve schvalovacím procesu není příliš výhodné. Obce mají stejné postavení jako veřejnost, jelikož k návrhu PÚR mohou podávat pouze připomínky. Ty sice mají být v konečné verzi návrhu PÚR vzaty v úvahu, ale závazné pro Ministerstvo pro místní rozvoj nejsou.³⁹

V případě PÚR navíc Nejvyšší správní soud ve svém usnesení ze dne 18. listopadu 2009, sp. zn. 9 Ao 3/2009, dovodil, že se na rozdíl od zásad územního rozvoje (dále jen „ZÚR“) a územního plánu nejedná o opatření obecné povahy, jelikož nejde „o dokument, který by zakládal povinnosti adresátům výkonu veřejné správy.“⁴⁰ Toto rozhodnutí bylo následně potvrzeno i usnesením Ústavního soudu ze dne 2. listopadu 2010, sp. zn. Pl. ÚS 5/2010.

³⁴ RADA Tomáš. K některým otázkám souvisejícím s posuzováním vlivů při pořizování územně plánovací dokumentace. *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 24, s. 895.

³⁵ § 34 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ *Aktualizace č. 1 Politiky územního rozvoje ČR* [online]. mmr.cz, nedatováno [cit. 21. června 2018]. Dostupné na <<https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Stavebni-pravo/Koncepce-Strategie/Politika-uzemniho-rozvoje-Ceske-republiky/Navrh-Aktualizace-c-1-Politiky-uzemniho-rozvoje-CR>>.

³⁷ *Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1* [online]. mmr.cz, nedatováno [cit. 21. června 2018]. Dostupné na <https://www.mmr.cz/MMR/media/MMR_MediaLib/%C3%9Azemn%C3%AD%20a%20bytov%C3%A1%20politika/%C3%9Azemn%C3%AD%20pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD/PUR%20%20C4%8CR/2015_VI_8_cistopis_apur_1.pdf>.

³⁸ *Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1 (srovnávací text)* [online]. mmr.cz, nedatováno [cit. 21. června 2018]. Dostupné na <https://www.mmr.cz/MMR/media/MMR_MediaLib/%C3%9Azemn%C3%AD%20a%20bytov%C3%A1%20politika/%C3%9Azemn%C3%AD%20pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD/PUR%20%20C4%8CR/A_PUR/APUR_2014_FIN/V_Srovnacni_text.pdf>.

³⁹ § 33 odst. 4 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ BAHÝĽOVÁ, Lenka. Judikatura Nejvyššího správního soudu: Opatření obecné povahy (podruhé). *Soudní rozhledy*, 2011, roč. 17, č. 7, s. 238.

V důsledku toho obce nemohou využít ani návrhu na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části ve smyslu § 101a a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád soudní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).⁴¹

Jsem toho názoru, že postavení obcí v této fázi povolovacího procesu výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu není zvoleno vhodně. Největší problém pak spatřuji v rozdílném postavení krajů a obcí.

V prvé řadě je na místě zdůraznit, že PÚR je závazná pro pořizování veškeré územně plánovací dokumentace,⁴² tudíž plní stejně významnou funkci jak pro kraje při tvorbě a pořizování ZÚR, tak pro obce při tvorbě a pořizování jejich územního plánu. Stavební zákon však přiznává zvláštní postavení v procesu schvalování PÚR pouze kraji, který může k návrhu zaujímat stanoviska a obci ponechává stejné postavení jako má veřejnost.⁴³

Dalším značným znevýhodněním obcí je skutečnost, že se k návrhu, který již byl upraven postupem dle § 33 stavebního zákona, nemohou dále vyjadřovat. Naproti tomu se zástupci krajů je finální návrh projednán.⁴⁴ Tento koncept je dle mého názoru zvolen nešťastně, neboť obec je stejně jako kraj povinna následně uvést územně plánovací dokumentaci do souladu s PÚR, z tohoto hlediska má tedy k projednávané věci stejný vztah a je jím stejným způsobem dotčena. Jediný protiargument shledávám v tom, že by tímto postupem mohlo dojít k prodloužení doby řízení a zřejmě i k navýšení finančních nákladů.

Dle mého názoru by obce měly mít v procesu schvalování PÚR stejné postavení jako kraje a měla by jim tedy být dána možnost zaujmout k prvotnímu návrhu PÚR stanovisko. S tímto změněným postavením by pak měla souviset i možnost obcí vyjádřit se k finálnímu návrhu, byť by se to dělo ve formě připomínek.

2.2.2 Zásady územního rozvoje

Na PÚR pak navazuje územně plánovací dokumentace, která je souhrnným označením pro ZÚR, územní plán a regulační plán. ZÚR se pořizují pro území kraje a jedním z jejich hlavních úkolů je konkretizovat cíle obsažené v PÚR.⁴⁵ Na rozdíl od PÚR mají formu opatření obecné povahy, které se dělí na textovou a grafickou část.⁴⁶ ZÚR slouží k tomu, že „stanoví

⁴¹ MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 122.

⁴² § 31 odst. 4 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ Tamtéž, § 33.

⁴⁴ Tamtéž, § 33 odst. 8.

⁴⁵ K doslovnému přejímání PÚR viz Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. února 2011, sp. zn. 6 Ao 6/2010, bod 112.

⁴⁶ MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 152.

zejména základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezí plochy nebo koridory nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití.“⁴⁷ Pořizuje-li obec územní nebo regulační plán, jsou pro ni ZÚR závazného charakteru. Stejně jako PÚR jsou ZÚR závazné pro rozhodování v území.

V současnosti není záměr hlubinného úložiště radioaktivního odpadu obsažen v ZÚR žádného kraje. K tomuto kroku totiž dojde až poté, co bude počet potenciálně vhodných lokalit snížen na dvě,⁴⁸ k čemuž by mělo dojít až v roce 2020.⁴⁹

ZÚR jsou pořizovány krajským úřadem, který tak činí v rámci výkonu přenesené působnosti.⁵⁰ Kromě pořízení návrhu ZÚR, má krajský úřad povinnost zajistit vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území.⁵¹ Návrh ZÚR, který byl posouzen a upraven postupem, jež stanoví § 37 a § 38 stavebního zákona, je následně projednán na veřejném jednání, na které jsou přizvány i obce, jichž se změna ZÚR dotýká. A právě v souvislosti s pořizováním ZÚR se postavení obcí výrazně proměňuje. Obce, které se nacházejí na území kraje pořizujícího ZÚR, spolu s obcemi, jež s tímto krajem sousedí, mají v řízení o ZÚR postavení tzv. dotčených obcí a z této pozice jim vyplývá možnost podávat proti návrhu námítky. Výhodou pro obce je, že o námitkách (na rozdíl od připomínek) má kraj povinnost rozhodnout, neboť se jedná o tzv. kvalifikované podání. Judikatura navíc již několikrát upozornila na to, že rozhodnutí o námitkách by mělo být odůvodněno věcně a se stejnou náležitostí jako v případě správních rozhodnutí, a že se v žádném případě nelze spokojit pouze s parafrázováním zákona (například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. listopadu 2010, sp. zn. 1 Ao 5/2010). Rozhodnutí o námitkách je následně spolu s odůvodněním součástí ZÚR.⁵² Finální návrh ZÚR pak vydává zastupitelstvo kraje v samostatné působnosti.⁵³

Z toho důvodu, že je rozhodnutí o námitce součástí odůvodnění ZÚR, které mají povahu opatření obecné povahy, nemohou se proti němu obce, pokud s ním nesouhlasí, bránit podáním

⁴⁷ § 36 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ *Jak se bránit povolování úložiště?* [online]. nechcemeuloziste.cz, nedatováno [cit. 22. června 2018]. Dostupné na <<http://www.nehcemeuloziste.cz/cs/pravo/>>.

⁴⁹ *Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1* [online]. mmr.cz, nedatováno [cit. 21. června 2018]. Dostupné na <https://www.mmr.cz/MMR/media/MMR_MediaLib/%C3%9Azemn%C3%AD%20a%20bytov%C3%A1%20politika/%C3%9Azemn%C3%AD%20pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD/PUR%20%C4%8CR/2015_VI_8_cistopis_apur_1.pdf>.

⁵⁰ § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ Tamtéž, § 37 odst. 1.

⁵² MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha. C. H. Beck, 2013, s. 169.

⁵³ § 7 odst. 2 písm. a) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

odvolání nebo rozkladu,⁵⁴ obnova řízení nebo přezkumné řízení přicházejí v úvahu jen v určitých případech.⁵⁵ Obce ale mohou využít možnosti podání návrhu na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části dle § 101a a násl. s. ř. s., v tomto řízení by pak obce měly postavení navrhovatele.

2.2.3 Územní plán

PÚR i ZÚR jsou závazné pro přijetí dalšího z řady dokumentů územně plánovací dokumentace – tímto dokumentem je územní plán. Územní plán má sloužit zejména k upřesnění cílů a úkolů územního plánování tak, jak byly obecně stanoveny v PÚR a ZÚR. Tyto úkoly jsou pak ještě dále konkretizovány prostřednictvím regulačního plánu, pro jehož pořízení je územní plán závazný.⁵⁶ Územní plán se stejně jako ZÚR vydává formou opatření obecné povahy.⁵⁷ Vydává jej zastupitelstvo obce v samostatné působnosti pro celé území obce (pořízení územního plánu není pro obce povinné),⁵⁸ přičemž se tak děje buď z vlastního podnětu, nebo na základě návrhu například občana dané obce.⁵⁹

V případě, že k pořízení územního plánu přistoupí obec z vlastního podnětu,⁶⁰ je nejprve pořizovatelem [legální definice v § 2 odst. 2 písm. a) stavebního zákona] a vybraným členem zastupitelstva obce vypracován tzv. návrh zadání územního plánu. Tento návrh zadání se následně zasílá krajskému úřadu, sousedním obcím a dotčeným orgánům.⁶¹ Nadřízený krajský úřad a dotčené orgány mohou k návrhu zadání podat „*vyjádření s požadavky na to, co by mělo být v územním plánu řešeno.*“⁶² Sousední obce se k němu mohou vyslovit prostřednictvím podnětů, které nemají – stejně jako vyjádření – závazný charakter, ale slouží jako podklad pro další postup. Návrh zadání je na základě vyjádření, podnětů, připomínek (viz § 47 odst. 2 stavebního zákona) a stanovisek (viz 47 odst. 2 stavebního zákona) upraven

⁵⁴ § 173 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ K těmto případům viz SKULOVÁ, Soňa a kolektiv. *Správní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 356–358.

⁵⁶ MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 185.

⁵⁷ § 43 odst. 4 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 190.

⁵⁹ § 44 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ Pokud by se tak dělo na návrh, předchází procesu pořizování postup dle § 45 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ § 47 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁶² MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 196.

a následně schválen zastupitelstvem obce. Podle schváleného návrhu zadání je poté zpracován návrh územního plánu.⁶³

O návrhu územního plánu se koná společné jednání, jehož se mimo jiné účastní i dotčené orgány, které k návrhu mohou uplatňovat stanoviska, a sousední obce, jimž v tomto okamžiku přísluší pouze možnost podávat připomínky (jejich postavení je tak srovnatelné s postavením veřejnosti dle § 50 odst. 3 stavebního zákona).⁶⁴

V následující fázi, kterou je řízení o územním plánu, mohou proti návrhu územního plánu dle § 52 odst. 2 stavebního zákona podávat námítky dotčení vlastníci, investor a zástupce veřejnosti. Byť je běžnou praxí, že obec jakožto veřejnoprávní korporace vlastní na svém území pozemky či stavby, což z ní na první pohled činí vlastníka dotčeného návrhem územního plánu, nemohu dospět k závěru, že by obci v tomto případě náleželo právo podávat námítky. Teleologickým výkladem ustanovení § 52 stavebního zákona dospívám k jedinému závěru, a sice, že námítky slouží jako obrana výše jmenovaných osob proti územnímu plánu, kterýžto je pořizován a vydáván obcí. Účelem a smyslem tohoto ustanovení zcela jistě není poskytnout obci obranu proti ní samé, takovýto výklad práva by byl ad absurdum.

Proti územnímu plánu, který by však směřoval ke zbudování hlubinného úložiště radioaktivního odpadu, se mohou bránit sousední obce. Ačkoli jim stavební zákon v průběhu řízení o schválení územního plánu neposkytuje nikterak výhodné postavení (neboť podněty ani připomínky nejsou závazné), mohou teoreticky využít obrany prostřednictvím správního soudnictví, a sice podáním návrhu na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části dle § 101a a násl. s. ř. s.

Krajský soud pro Středočeský kraj ve svém rozhodnutí z července 2017, které se týkalo případu, kdy obec Dobřejovice usilovala o změnu územního plánu sousední obce Čestlice, dovedl aktivní legitimaci obce Dobřejovice k podání tohoto návrhu, pokud jsou ve svých právech dotčeni její občané (což je v případě budování hlubinného úložiště radioaktivního odpadu jednoduše představitelný scénář). K tomuto závěru soud dospěl tak, že dovedl její postavení jako dotčené veřejnosti ve smyslu Aarhuské úmluvy. *„Práva obce při přezkumu daného územního plánu soud dovedl také z § 2 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, podle nějž „obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.“ Jestliže má obec povinnost pečovat o potřeby svých občanů, vyvozuje soud, má také právo chránit jejich zájmy. Aktivní legitimace obce proto podle soudu*

⁶³ MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 196–197.

⁶⁴ §50 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

vyplývá i ze zákona o obcích.⁶⁵ V tuto chvíli však záleží na tom, jak se k celé věci vyjádří Nejvyšší správní soud, na který se obec Čestlice spolu s osobami zúčastněnými na řízení před krajským soudem obrátili.⁶⁶

2.3 Stanovení průzkumného území

Před započítáním povolovacího procesu samotné stavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu musí nejprve dojít ke snížení počtu všech potenciálně vhodných lokalit na finální dvě (hlavní a záložní), k čemuž mají posloužit tzv. geologické průzkumy.⁶⁷ Geologický průzkum se dle § 2 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o geologických pracích“) řadí spolu s geologickým výzkumem mezi geologické práce a jeho stěžejní právní úprava se nachází ve stejnojmenném předpise.⁶⁸

Geologický průzkum je blíže specifikován v § 2 odst. 3 zákona o geologických pracích, přičemž je pro něj charakteristické zejména to, že se jedná o účelově zaměřenou práci, která je podrobnější než geologický výzkum.⁶⁹ Účelovost práce je pak vymezena ustanovením § 2 odst. 1 písm. b) až h) zákona o geologických pracích. V případě hlubinného úložiště radioaktivního odpadu je účelem práce „zjišťování a ověřování geologických podmínek pro zřízení, provoz a likvidaci zařízení k uskladňování [...] odpadů v horninovém prostředí a podzemních prostorech.“⁷⁰

Aby mohl být geologický průzkum v určitém místě prováděn, musí nejprve dojít ke stanovení průzkumného území pro zvláštní zásah do zemské kůry, kterým je podle § 34 odst. 1 písm. b) zákona č. 44/1988 Sb., horní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „horní zákon“) i „zřízení, provoz, zajištění a likvidace zařízení pro ukládání radioaktivních

⁶⁵ NEZHYBA, Jiří. *Zrušení územního plánu Čestlic – důležitý rozsudek přiznávající právo obce napadnout územní plán sousední obce* [online]. fbadvokati.cz, 15. května 2018 [cit. 23. června 2018]. Dostupné na <<http://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/1000-zruseni-uzemniho-planu-cestlic-dulezity-rozsudek-priznavajici-pravo-obce-napadnout-uzemni-plan-sousedni-obce>>.

⁶⁶ Více viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. dubna 2018, sp. zn. 2 As 187/2017.

⁶⁷ *Proces výběru lokality* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 19. dubna 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/hlubinne-uloziste/proces-vyberu-lokality>>.

⁶⁸ Další podrobnosti stanoví například vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ VÍCHA, Ondřej. *Zákon o geologických pracích s komentářem, judikaturou a prováděcími a souvisejícími předpisy*. Praha: Leges, 2014, s. 23.

⁷⁰ § 2 odst. 1 písm. e) zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

*a jiných odpadů v podzemních prostorech.*⁷¹ Ačkoli zákon o geologických pracích postup při stanovování průzkumného území pro zvláštní zásah do zemské kůry speciálně neupravuje, postupuje se při něm dle § 4 odst. 8 a § 22a odst. 1 obdobně jako při stanovování průzkumného území pro ložiskový průzkum, a to sice dle § 4 až § 4b zákona o geologických pracích.

Průzkumné území se stanovuje ve správním řízení, které lze zahájit výlučně na žádost,⁷² jeho vedení je svěřeno Ministerstvu životního prostředí. Žádost musí obsahovat jak obecné náležitosti podání ve smyslu § 37 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), tak náležitosti, které jsou vyžadovány ustanovením § 4 odst. 2 zákona o geologických pracích. Žádost o stanovení průzkumného území smí podat pouze fyzická či právnická osoba, která disponuje oprávněním k hornické činnosti.⁷³ Účastníci řízení jsou pak taxativně vymezeni v § 4a odst. 2 zákona o geologických pracích – řadí se mezi ně žadatel, obec, na jejímž území se navržené průzkumné území rozkládá a osoba, o níž tak stanoví zvláštní zákon. O stanovení průzkumného území pro zvláštní zásah do zemské kůry se vydává správní rozhodnutí.

V této fázi povoloovacího procesu výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu má tedy obec postavení účastníka řízení, což jí dává možnost se v případě nesouhlasu se stanovením průzkumného území bránit podáním rozkladu, neboť v prvním stupni rozhodovalo Ministerstvo životního prostředí.⁷⁴ V případě neúspěchu ve druhostupňovém řízení, v němž rozhoduje ministr, obce mohou využít obrany prostřednictvím správního soudnictví (v tomto případě žaloba proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 a násl. s. ř. s.). Toto rozhodnutí sice slouží jako podklad pro další správní řízení, přesto se nejedná o rozhodnutí předběžné povahy, neboť „s konečnou platností vyřazuje další zadavatele z možnosti provádět tento průzkum ve stejném průzkumném území.“⁷⁵

Zákon o geologických pracích dále v souvislosti s prováděním geologických průzkumů stanoví povinnost pořízení projektu geologických prací. Ve schváleném projektu je obsažen především cíl geologických prací, postup, jímž je ho dosahováno, a v neposlední řadě je jeho

⁷¹ § 34 odst. 1 písm. b) zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁷² K nemožnosti zahájit řízení o stanovení průzkumného území z moci úřední viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. května 2001, sp. zn. 7 A 22/99.

⁷³ VÍCHA, Ondřej. *Základy horního a energetického práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 31.

⁷⁴ § 152 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ VÍCHA, Ondřej. *Zákon o geologických pracích s komentářem, judikaturou a prováděcími a souvisejícími předpisy*. Praha: Leges, 2014, s. 64.

součástí i finanční rozpočet.⁷⁶ Projekt je obecně schvalován jeho objednatelem,⁷⁷ ovšem s ohledem na podobu průzkumných vrtů v případě výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu, jejichž hloubka se má pohybovat v rozmezí půl až jeden kilometr,⁷⁸ se na schválení projektu geologických prací v tomto případě aplikuje ustanovení § 6 odst. 3 zákona o geologických pracích a projekt bude muset být zaslán ke schválení příslušnému krajskému úřadu. Krajský úřad následně posoudí soulad projektu se zájmy chráněnými zvláštními právními předpisy, k čemuž může využít odborných posudků.⁷⁹ Ani v případě, kdy je projekt geologických prací schvalován krajským úřadem nemají obce žádné procesní postavení, které by jim umožňovalo do procesu nějak zasáhnout a ovlivnit jej.

Postavení obcí v rámci geologických průzkumů se dále dotýká ustanovení § 14 zákona o geologických pracích, které se zabývá problematikou zásahů do soukromého vlastnictví (vstup na cizí pozemky a jejich následné využívání) v souvislosti s výkonem geologických prací. Z tohoto zákonného ustanovení vyplývá organizaci, která geologické práce provádí, povinnost uzavřít s vlastníkem pozemku (ve spoustě případů se bude jednat právě o obce) písemnou dohodu o provádění geologických prací.

V případě, že obec jakožto vlastník pozemku s dohodou nesouhlasí, může organizace provádějící geologické práce podat žádost o zahájení řízení o omezení vlastnického práva, které je správním řízením. Toto řízení je vedeno příslušným krajským úřadem a postupuje se při něm primárně dle zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vyvlastnění“). Tento právní institut se totiž vyvlastnění v mnohém podobá, zejména v tom, že k němu lze přistoupit pouze z taxativně vypočtených důvodů [zde by šlo o důvod v § 14 odst. 2 písm. e) zákona o geologických pracích], ve veřejném zájmu a za náhradu. Na rozdíl od vyvlastnění se ale práva neomezují trvale, jejich omezení trvá pouze po dobu provádění geologických prací.⁸⁰

Pokud krajský úřad ve svém rozhodnutí uzná, že podmínky byly splněny a vlastnická práva obce omezí, obec se může proti jeho rozhodnutí bránit podáním odvolání, které

⁷⁶ § 4 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ VÍCHA, Ondřej. *Zákon o geologických pracích s komentářem, judikaturou a prováděcími a souvisejícími předpisy*. Praha: Leges, 2014, s. 85.

⁷⁸ *Proces výběru lokality* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 19. dubna 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/hlubinne-uloziste/proces-vyberu-lokality>>.

⁷⁹ K tomu více viz VÍCHA, Ondřej. *Zákon o geologických pracích s komentářem, judikaturou a prováděcími a souvisejícími předpisy*. Praha: Leges, 2014, s. 87–88.

⁸⁰ Tamtéž, s. 119–120.

má odkladný účinek.⁸¹ Omezení vlastnického práva lze následně přezkoumat i ve správním soudnictví, a sice žalobou proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 a násl. s. ř. s.

2.4 Chráněné území pro zvláštní zásah do zemské kůry

Podle § 34 odst. 1 písm. b) horního zákona je ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech zvláštním zásahem do zemské kůry. Proto v sobě povolovací proces výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu zahrnuje specifické řízení, kterým je řízení o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry. Tento institut má zabránit tomu, aby na vybrané části území a v jejím bezprostředním okolí docházelo k činnostem, které by znemožnily či ztížily pozdější výstavbu hlubinného úložiště.⁸² Nutno ovšem podotknout, že se nejedná o zákaz absolutní, neboť horní zákon pro výkon vlastnického práva k dotčeným pozemkům nestanoví žádná omezení ani zvláštní povinnosti. Pouze v případě umístění nových staveb, jež nesouvisí s výstavbou hlubinného úložiště radioaktivního odpadu, je k jejich povolení potřeba získat kladné závazné stanovisko.⁸³

Na řízení o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry se přiměřeně aplikují ustanovení § 16, § 17 a § 18 horního zákona⁸⁴ Podrobnější úpravu řízení pak obsahuje vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 364/1992 Sb., o chráněných ložiskových územích, která se podle § 6 této vyhlášky přiměřeně aplikuje i na stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry.

Řízení o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry je správním řízením, které se zahajuje buď z podnětu orgánu státní správy, nebo na návrh. Účastníkem tohoto řízení je pouze navrhovatel. Chráněné území pro zvláštní zásah do zemské kůry je následně stanoveno správním rozhodnutím Ministerstva životního prostředí, které tak učiní po projednání návrhu s krajským úřadem a v součinnosti s Ministerstvem průmyslu a obchodu a obvodním báňským úřadem.⁸⁵ Správní rozhodnutí se vydává na základě závazného stanoviska orgánu územního plánování a stavebního úřadu.⁸⁶

⁸¹ § 25 odst. 2 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů.

⁸² § 16 odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ BALOUNOVÁ, Jana. Chráněná území jako institut omezující vlastnické právo. *Právní rozhledy*, 2018, roč. 26, č. 6, s. 205.

⁸⁴ § 34 odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁵ Tamtéž, § 17 odst. 1.

⁸⁶ Více k povaze úkonu orgánu územního plánování a stavebního úřadu viz VÍCHA, Ondřej. *Horní zákon. Zákon o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 91.

V řízení o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry horní zákon obcím nepřiznává žádné postavení. Z gramatického výkladu ustanovení § 17 odst. 3 horního zákona („pouze navrhovatel“) navíc vyplývá, že na stanovení okruhu účastníků v tomto řízení se neuplatní ani obecná úprava účastenství ve správním řízení (§ 27 správního řádu) a postavení dotčených obcí jakožto účastníků řízení nelze dovodit ani jejím prostřednictvím. Přesto si nemyslím, že by bylo potřeba v tomto případě postavení obcí měnit. Jak bylo uvedeno výše, případné stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry s sebou žádná výrazná omezení nepřináší a v měřítku celého povoloovacího procesu výstavby hlubinného úložiště jsou dle mého názoru fáze, v nichž je obrana obcí smysluplnější a účinnější.

Otázkou je, zda se obce mohou ochrany proti rozhodnutí o stanovení chráněného území domáhat ve správním soudnictví prostřednictvím žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, byť nejsou účastníky správního řízení, v němž bylo rozhodnutí vydáno. Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 22. února 2011, sp. zn. 2 Afs 4/2011, k této problematice uvádí: *„Ke skutečnosti, že stěžovatel nebyl účastníkem správního řízení, soud uvádí, že konstrukce ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s. [...] nutně nevyžaduje předchozí účastenství žalobce ve správním řízení. Z hlediska aktivní legitimace k podání žaloby proto není určující, zda s dotčeným subjektem bylo jednáno jako s účastníkem správního řízení, nýbrž, zda vydaným rozhodnutím byla dotčena jeho právní sféra ve shora popsaném smyslu.“*⁸⁷

Ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s. dále podmiňuje aktivní legitimaci v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu zásahem do právní sféry potenciálního žalobce. V tomto případě lze usuzovat, že obec, na jejímž území by bylo stanoveno chráněné území, by tímto rozhodnutím mohla být zkrácena na svých právech (například v situaci, kdy obec vlastní některý z dotčených pozemků) a je tak aktivně legitimována k podání žaloby.

2.5 Posuzování vlivů záměru na životní prostředí (EIA)

Veškerá lidská činnost má větší či menší dopady na stav životního prostředí, z čehož jasně vyplývá, že ani výstavba a následný provoz hlubinného úložiště radioaktivního odpadu nebude výjimkou. S ohledem na princip (životního prostředí jako) nejvyšší hodnoty a s cílem předejít většině z těchto nepříznivých následků (princip prevence) byl vytvořen administrativní nástroj, kterým je proces posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (EIA).⁸⁸

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. února 2011, sp. zn. 2 Afs 4/2011, bod 20. K obdobnému názoru dospěl Nejvyšší správní soud už dříve, například v rozsudku ze dne 27. dubna 2006, sp. zn. 4 Aps 3/2005.

⁸⁸ BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 25.

Pozitivní výčet záměrů, jež jsou předmětem procesu EIA, je stanoven v § 4 odst. 1 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o posuzování vlivů“). Tento výčet je následně konkretizován přílohou č. 1 k tomuto zákonu. Podle této přílohy bude v případě stavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu samotné (bod I.12 přílohy č. 1) probíhat proces posuzování vlivů na životní prostředí vždy, v případě vrtů pro ukládání jaderného odpadu (bod II.13 přílohy č. 1) posuzování proběhne jen tehdy, bude-li tak stanoveno ve zjišťovacím řízení. Proces EIA se zpravidla skládá z pěti částí, kterými jsou podání oznámení, zjišťovací řízení, zadání a zpracování dokumentace, zadání a zpracování posudku (po této fázi bývá navíc zařazeno veřejné projednání) a vydání závazného stanoviska.⁸⁹

Řízení se zpravidla zahajuje na základě oznámení,⁹⁰ které se v případě hlubinného úložiště radioaktivního odpadu podává ve smyslu § 21 písm. c) zákona o posuzování vlivů Ministerstvu životního prostředí, jež oznámení následně zveřejní a jeho kopii zašle dotčeným subjektům vyjmenovaným v § 6 odst. 7 zákona o posuzování vlivů. Mezi tyto subjekty se řadí i obce, které mají v této fázi postavení tzv. dotčených samosprávných celků, což jim umožňuje se k oznámenému záměru ve třicetidenní lhůtě písemně vyjádřit.⁹¹

Hlavním cílem zjišťovacího řízení je v případě záměru dle bodu II.13 určit, zda bude tento záměr procesu posuzování vlivů na životní prostředí vůbec podléhat. Pokud ano, je dalším úkolem tohoto řízení specifikovat údaje, jež mají být obsahem dokumentace pořizované v následující fázi. V případě záměru dle bodu I.12 se ke stanovení rozsahu údajů přistupuje rovnou.⁹² Závěr zjišťovacího řízení je následně zveřejněn a zaslán oznamovateli, dotčeným správním úřadům a dotčeným územně samosprávným celkům.⁹³

Jestliže Ministerstvo životního prostředí dospěje k závěru, že se v případě bodu II.13 proces EIA konat nebude, vydá o tom rozhodnutí. Právo podat žalobu proti tomuto rozhodnutí přiznává zákon o posuzování vlivů v § 7 odst. 9 pouze dotčené veřejnosti ve smyslu § 3 písm. i) téhož zákona. Tímto dochází k vymezení zvláštního okruhu aktivně legitimovaných osob

⁸⁹ DAMOHORSKÝ, Milan a kolektiv. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 227.

⁹⁰ Ustanovení § 6 odst. 5 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů, umožňuje při splnění zákonných podmínek zahájit proces EIA i předložením dokumentace ve smyslu § 8 téhož zákona.

⁹¹ § 6 odst. 8 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

⁹² DAMOHORSKÝ, Milan a kolektiv. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 227–228.

⁹³ § 7 odst. 4 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

a obecná právní úprava v § 65 s. ř. s. se neaplikuje.⁹⁴ Z tohoto důvodu nelze aktivní legitimaci obcí dovodit stejným postupem jako v případě řízení o stanovení chráněného území.

Do procesu EIA mohou obce znovu zasáhnout ve fázi pořizování dokumentace, která jim je dle § 8 odst. 2 zákona o posuzování vlivů zaslána a ony mají možnost se k ní ve třicetidenní lhůtě vyjádřit. V této fázi mají obce opět postavení dotčených územně samosprávných celků. Na základě pořízené dokumentace a vyjádření dotčených orgánů a dotčených územně samosprávných celků je následně zpracován posudek, který mimo jiné obsahuje i návrh závazného stanoviska.⁹⁵ Pokud je ve věci nařízeno veřejné projednání dle § 17 zákona o posuzování vlivů, je v posudku přihlédnuto i k jeho závěrům.⁹⁶

Ministerstvo životního prostředí následně „vydá na základě dokumentace, vyjádření k ní podaných, veřejného projednání a posudku závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí“.⁹⁷ Závazné stanovisko slouží jako podklad pro navazující řízení. Jeho změny nebo zrušení se lze domáhat pouze prostřednictvím opravného prostředku proti rozhodnutí správního orgánu, které bylo vydáno na jeho základě (§ 149 odst. 5 správního řádu). Ve správním soudnictvím je jeho přezkum umožněn v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s.⁹⁸

Výše zmíněných možností mohou využít i obce. Ty jsou dle § 9c odst. 3 písm. a) zákona o posuzování vlivů oprávněny podat oznámení, na jehož základě se stávají účastníky navazujícího řízení. Navazujícím řízením je v tomto případě řízení o povolení hornické činnosti [§ 3 písm. g) bod 6 zákona o posuzování vlivů] a uvažovat lze i o řízení o povolení k umístění a výstavbě jaderného zařízení (k tomu více viz podkapitola 2.6.2).

Poslední část této kapitoly je věnována povolení samotné stavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. Vzhledem k tomu, že se stavební záměr skládá ze dvou částí – podzemní a nadzemní, a jejich povolení probíhá podle odlišných právních předpisů, je pro snazší orientaci čtenáře stejným způsobem rozdělen i tento text do dvou podkapitol.

⁹⁴ BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 62.

⁹⁵ Příloha č. 5 k zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ Tamtéž, § 9 odst. 2.

⁹⁷ Tamtéž, § 9a odst. 1.

⁹⁸ BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 80.

2.6 Podzemní část

Podzemní část hlubinného úložiště radioaktivního odpadu má povahu důlního díla, neboť „podzemní prostory, které vzniknou zvláštními zásahy do zemské kůry, se považují za důlní díla,“⁹⁹ a jaderného zařízení ve smyslu § 3 odst. 2 psím. e) bodu 6 atomového zákona, v důsledku čehož je potřeba získat dvě povolení – povolení k hornické činnosti a povolení k umístění a výstavbě jaderného zařízení.

2.6.1 Řízení o povolení hornické činnosti

V případě ukládání radioaktivních odpadů do podzemních prostor se jedná o zvláštní zásah do zemské kůry, který je hornickou činností ve smyslu § 2 písm. f) zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o hornické činnosti“).¹⁰⁰ Hornickou činnost lze provádět pouze na základě povolení, jež se vydává v řízení o povolení hornické činnosti, které probíhá dle § 17 až § 18a zákona o hornické činnosti. Jelikož toto řízení souvisí se stavbou hlubinného úložiště radioaktivního odpadu ve smyslu bodu I.12 přílohy č. 1 zákona o posuzování vlivů, bude se v tomto případě vždy konat proces EIA, a toto řízení je tím pádem řízením navazujícím.¹⁰¹

Řízení o povolení hornické činnosti je správním řízením,¹⁰² které se zahajuje na žádost, o níž rozhoduje obvodní báňský úřad (§ 11 odst. 1 ve spojení s § 17 odst. 1 zákona o hornické činnosti). Spolu s žádostí je žadatel povinen předložit předepsanou dokumentaci a doklady o vyřešení střetů zájmů, hrozí-li, že do nich bude v důsledku provádění hornické činnosti zasazeno.¹⁰³ Součástí řízení je místní šetření.¹⁰⁴

Obce mají v tomto případě postavení účastníka řízení na základě § 18 odst. 1 zákona o hornické činnosti. Vzhledem k tomu, že v tomto případě řízení o povolení hornické činnosti předchází proces posuzování vlivů záměru lze jejich účastenství dovést i dle § 9c odst. 3 písm. a) zákona o posuzování vlivů. V průběhu řízení tak mohou na ochranu svých zájmů

⁹⁹ § 34 odst. 4 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁰ Podrobnosti obsahuje vyhláška Českého báňského úřadu č. 104/1988 Sb., racionálním využívání výhradních ložisek, o povolování a ohlašování hornické činnosti a ohlašování činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰¹ § 3 písm. g) bod 6 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² VÍCHA, Ondřej. *Horní zákon. Zákon o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, s. 621.

¹⁰³ Více ke střetu zájmů viz VÍCHA, Ondřej. *Horní zákon. Zákon o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 622–625.

¹⁰⁴ § 18 odst. 2 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

uplatnit námitky, o nichž je báňský úřad povinen rozhodnout. Po vydání povolení k hornické činnosti mohou obce využít opravných prostředků obsažených ve správním řádu, v krajním případě mohou podat i žalobu proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 a násl. s. ř. s.

2.6.2 Řízení o povolení k umístění a výstavbě jaderného zařízení

Podzemní část hlubinného úložiště radioaktivního odpadu má zároveň povahu jaderného zařízení ve smyslu § 3 odst. 2 písm. e) bodu 6 atomového zákona, a proto „*předpokladem pro jeho umístění, výstavbu a uvádění do provozu a provoz bude povolení vydané ve správním řízení podle atomového zákona Státním úřadem pro jadernou bezpečnost.*“¹⁰⁵ Řízení o povolení k umístění jaderného zařízení se zahajuje výlučně na žádost a dle atomového zákona je jeho jediným účastníkem žadatel.¹⁰⁶

Okruh účastníků tohoto řízení se s přijetím nového atomového zákona nijak nezměnil, přestože se již za účinnosti dřívější právní úpravy¹⁰⁷ jednalo o hojně kritizované ustanovení. Problém, který v případě tohoto ustanovení nastává, lze prezentovat i na problematice řešené v této diplomové práci. V předchozí podkapitole bylo uvedeno, že obec je dle § 9c odst. 3 písm. a) zákona o posuzování vlivů účastníkem navazujícího řízení, kterým by mělo být v případě záměru dle bodu I.12 i řízení o povolení k umístění jaderného zařízení. To je ovšem v přímém rozporu s § 19 odst. 1 atomového zákona, který jako jediného účastníka řízení určuje žadatele.

Judikatura se dlouhou dobu klonila k tomu, aby účastenství bylo v tomto řízení posuzováno primárně dle atomového zákona, čehož si lze všimnout kupříkladu v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 9. října 2007, sp. zn. 2 As 13/2006: „*Teleologický výklad vede v daném případě k závěru, že pokud by zákonodárce měl v úmyslu nastavit vztah mezi stávající normou obsaženou v § 70 OchPřKr a novou normou upravující okruh účastníků v řízení o povolení provozu atomového zařízení tak, aby se obě tyto normy mohly uplatnit souběžně, mohl by to učinit prostým vypuštěním slova ‚jediným‘. Pokud to tak neučinil, nelze to chápat jako formulační rozmar zákonodárce, nýbrž je třeba respektovat, že jeho úmyslem v daném případě bylo tuto novou normu konstruovat jako restriktivní, uzavřenou normativnímu*

¹⁰⁵ HANDRLICA, Jakub. *Jaderné právo. Právní rámec pro mírové využívání jaderné energie a ionizujícího záření*. Praha: Auditorium, 2012, s. 259.

¹⁰⁶ § 19 odst. 1 zákona č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění účinném ke dni 1. ledna 2015.

dopadu jiných norem stejné právní síly a speciality, jež by potenciálně mohly vymezení okruhu účastníků v tomto typu řízení rozšířit.“¹⁰⁸

Nicméně v roce 2015 došlo k vydání přelomového rozhodnutí, které odpovídá přímo na otázku, zda se v případě řízení o povolení k umístění jaderného zařízení jedná o navazující řízení dle zákona o posuzování vlivů, přičemž tohle rozhodnutí by mohlo být prvním krokem k prolomení restriktivního výkladu účastenství dle atomového zákona. Nejvyšší správní soud v něm uvádí: „*Navazující rozhodnutí vydaná v řízení podle zvláštních předpisů „navazovala“ na stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí (stanovisko EIA). [...] Jak již judikatura NSS uvedla, stanovisko EIA je podkladem v každém navazujícím správním řízení probíhajícím podle zvláštních (tzv. složkových) zákonů. Klíčové je, že půjde o rozhodnutí konečné „ve vztahu ke svému předmětu řízení, současně také jedním z rozhodnutí v řetězu, které je nutné pro realizaci zamýšleného zásahu“.* [...] *V nynější věci jde o řízení podle § 9 odst. 1 písm. a) atomového zákona, tedy povolení žalovaného k umístění jaderného zařízení. Podle § 13 odst. 4 atomového zákona podmínkou vydání povolení podle § 9 odst. 1 písm. a) je hodnocení vlivu na životní prostředí. Povolení o umístění jaderného zařízení je, slovy rozsudku čj. 1 As 47/2012-38, „konečné ve vztahu ke svému předmětu řízení, současně také jedním z rozhodnutí v řetězu, které je nutné pro realizaci zamýšleného zásahu“.* Rozhodnutí v řízení podle § 9 odst. 1 písm. a) atomového zákona je tedy navazujícím rozhodnutím ve smyslu dikce § 23 odst. 10 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.“¹⁰⁹

Tímto rozsudkem Nejvyšší správní soud pootevřel dveře do řízení podle atomového zákona subjektům, které by se tak ve spojení s § 9c zákona o posuzování vlivů mohly ocitnout na pozici účastníků řízení. Díky tomu by pak mohly proti rozhodnutí o povolení k umístění jaderného zařízení využít obranné prostředky, které zákon účastníkům řízení přiznává. Ačkoli se citované rozhodnutí týká dřívější zákonné úpravy jaderného práva, nedošlo v této oblasti s přijetím nového atomového zákona ke změnám, které by uplatnitelnost tohoto rozhodnutí vylučovaly.

Na druhou stranu důvodová zpráva k atomovému zákonu i nadále argumentuje tím, že řízení o povolení k umístění jaderného zařízení je řízením ryze technické povahy a nikdo kromě žadatele by nebyl schopen se na něm adekvátně podílet, což by následně mohlo vést k průtahům a vyšším nákladům na průběh řízení. Tento závěr je v důvodové zprávě dále

¹⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. října 2007, sp. zn. 2 As 13/2006.

¹⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. října 2015, sp. zn. 10 As 59/2015, body 30–33.

podpořen tím, že ochrany svých práv a povinností se ostatní subjekty mohou domáhat v souvisejících řízeních, která probíhají například podle horního či stavebního zákona.¹¹⁰

Dále je potřeba zvážit, zda lze řízení o povolení k umístění jaderného zařízení podřadit pod některý z bodů zákonné definice navazujícího řízení ve smyslu § 3 písm. g) zákona o posuzování vlivů. Dle mého názoru by se mohlo jednat o řízení, v němž dochází k vydání rozhodnutí, bez něhož by nebylo možno záměr uskutečnit [§ 3 písm. g) bod 13 zákona o posuzování vlivů]. Ke stejnému závěru se kloní i Bahýľová ve svém komentáři k § 3 zákona o posuzování vlivů, která mezi navazující řízení dle zvláštních právních předpisů řadí i zvláštní řízení dle atomového zákona.¹¹¹ K témuž názoru ve svém komentáři dospěl i Dvořák, který řízení o umístění jaderného zařízení u téhož ustanovení přímo jmenuje.¹¹²

Řízení o povolení k umístění jaderného zařízení je druhým řízením v rámci povolovacího procesu výstavby hlubinného úložiště, v němž v současnosti co do postavení obcí spatřuji značné mezery. Argumentaci, se kterou přichází důvodová zpráva atomového zákona (speciálnost řízení), nepovažuji za nikterak směrodatnou, neboť se stále jedná o řízení, které ve svém důsledku povede k omezení některých práv obcí a tyto by měly mít možnost se na takovém řízení podílet. Jsem zastáncem naposledy judikovaného názoru Nejvyššího správního soudu, a sice, že řízení o povolení k umístění jaderného zařízení by mělo být považováno za navazující řízení.

Dalším povolením, které je potřeba pro výstavbu podzemní části hlubinného úložiště radioaktivního odpadu získat, je povolení k výstavbě jaderného zařízení podle § 9 odst. 1 písm. b) atomového zákona. Pro proces jeho udělení a případného účastenství osob platí vše, co bylo uvedeno výše k řízení o povolení k umístění jaderného zařízení dle § 9 odst. 2 písm. a) atomového zákona.

2.7 Nadzemní část

Zahájení výstavby nadzemní části¹¹³ hlubinného úložiště radioaktivního odpadu je podmíněno získáním dvou veřejnoprávních povolení, kterými jsou územní rozhodnutí

¹¹⁰ Důvodová zpráva k § 19 zákona č. 263/2016 Sb., atomový zákon.

¹¹¹ BAHÝĽOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 19.

¹¹² DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 13.

¹¹³ Společnost EGP Invest, spol. s r.o. vypracovala v letech 2010 až 2012 studie týkající se ověření plošné a prostorové lokalizace hlubinného úložiště v jednotlivých lokalitách, součástí studie je i technická zpráva týkající se nadzemní části úložiště a jeho vizualizace, viz například *Lokalita Březový potok – Pačejev: ověření plošné a prostorové lokalizace hlubinného úložiště* [online]. nechcemeuloziste.cz, nedatováno [cit. 3. května 2018]. Dostupné na <<http://www.nehcemeuloziste.cz/cs/lokality/brezovy-potok/odborne-studie-brezovy-potok/lokalita-brezovy-potok-pacejev-overeni-plosne-a-prostorove-lokalizace-hlubinneho-uloziste.html>>.

a stavební povolení. Z tohoto důvodu musí stejně jako v případě běžných stavebních záměrů proběhnout ještě územní a stavební řízení. Právní úprava obou typů řízení se primárně nachází ve stavebním zákoně.

2.7.1 Územní řízení

Ustanovení § 76 odst. 1 stavebního zákona stanoví, že „*umísťovat stavby nebo zařízení, jejich změny, měnit vliv jejich užívání na území, měnit využití území a chránit důležité zájmy v území lze jen na základě územního rozhodnutí nebo územního souhlasu, nestanoví-li zákon jinak.*“¹¹⁴ Územní rozhodnutí, respektive územní souhlas, se řadí mezi nástroje územního plánování. V tomto případě se však již jedná o nástroj realizační, neboť jeho prostřednictvím se užívá (realizuje) územně plánovací dokumentace.¹¹⁵ Teorie zpravidla rozlišuje čtyři formy územního rozhodování, mezi něž se řadí územní rozhodnutí, územní souhlas, veřejnoprávní smlouva a regulační plán. V tomto případě však bude potřeba vydat územní rozhodnutí, neboť se nejedná o záměr ve smyslu § 96 odst. 2 stavebního zákona, pro nějž by stačilo vydání územního souhlasu, a zároveň nelze počítat ani s tím, že by obce byly nakloněny uzavření veřejnoprávní smlouvy či pořízení regulačního plánu.¹¹⁶

Územní řízení je správním řízením, na jehož průběh se kromě § 84 a násl. stavebního zákona subsidiárně vztahují i ustanovení správního řádu.¹¹⁷ V současnosti je k vedení územního řízení v souvislosti s výstavbou hlubinného úložiště radioaktivního odpadu příslušný stavební úřad, v jehož obvodu se má hlubinné úložiště nacházet. Donedávna tuto pravomoc vykonávalo Ministerstvo pro místní rozvoj, toto ustanovení (§ 13 odst. 2 stavebního zákona) však bylo poslední novelizací stavebního zákona zrušeno.¹¹⁸ Územní řízení se zahajuje výhradně na žádost, která kromě obecných náležitostí, jež stanoví § 37 odst. 2 správního řádu, obsahuje i náležitosti a přílohy ve smyslu § 86 stavebního zákona. Průběh řízení je upraven v § 87 a násl. stavebního zákona.

Stavební zákon obsahuje speciální úpravu účastenství v územním řízení, v důsledku čehož je vyloučena aplikace ustanovení § 27 správního řádu. Hlavními účastníky územního

¹¹⁴ § 76 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁵ MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 282–283.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 290–291.

¹¹⁷ DAMOHORSKÝ, Milan a kolektiv. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 210.

¹¹⁸ Touto novelizací je zákon č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Konkrétně se jedná o čl. I bod 22 tohoto zákona.

řízení jsou žadatel a obec, v jejímž obvodu se má daný záměr uskutečnit,¹¹⁹ ustanovení § 85 odst. 2 stavebního zákona pak okruh účastníků rozšiřuje také o osoby, které mohou být konkrétním záměrem dotčeny ve svých právech a povinnostech. Primární úkol obce jakožto účastníka územního řízení spočívá v ochraně zájmů obce a jejích občanů,¹²⁰ přičemž dle mého názoru mezi ně lze zařadit i snahu zabránit vybudování hlubinného úložiště na jejím území, a to například z důvodu ochrany bezpečí obyvatel. Obec má právo v řízení uplatňovat námitky, o nichž v případě neshody rozhoduje stavební úřad.¹²¹ Proti vydanému územnímu rozhodnutí se obec mohou bránit podáním odvolání.

Obce jsou navíc aktivně legitimovány k podání žaloby proti územnímu rozhodnutí, které je správním rozhodnutím (§ 65 a násl. s. ř. s.). V této věci ovšem Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 10. března 2011, sp. zn. 9 As 97/2010 uvedl, že „*obec v posuzovaném případě nejedná z titulu vlastnických práv k případným pozemkům dotčeným ve správním řízení, ale v postavení územně samosprávného celku, který hájí důležité místní či veřejné zájmy. Z povahy věci je tedy pro žalobní legitimaci obce relevantním ustanovení § 65 odst. 2 s. ř. s., podle kterého je obec legitimována k podání žaloby z titulu ochrany veřejného zájmu, který může být v konkrétní věci deklarován mimo jiné i obsahem územního plánu.*“¹²²

2.7.2 Stavební řízení

Po vydání územního rozhodnutí přichází na řadu stavební řízení, které je poslední fází povolovacího procesu výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. K povolení stavby je obecně potřeba buď podat ohlášení stavebnímu úřadu, nebo prostřednictvím stavebního řízení získat stavební povolení. Aby bylo možno správně určit, který z těchto dvou postupů v daném případě zvolit, jsou rozhodující ustanovení § 103 (které stanoví záměry, jež nevyžadují ohlášení ani stavební povolení) a § 104 stavebního zákona (jež určuje stavební záměry, pro jejichž realizaci postačuje ohlášení). Výstavbu nadzemního areálu hlubinného úložiště radioaktivního odpadu však nelze podřadit pod žádný ze záměrů vymezených v § 103 a § 104 stavebního zákona a z toho důvodu bude probíhat klasické stavební řízení, jehož výsledkem bude stavební povolení.¹²³

¹¹⁹ § 85 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁰ MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. Stavební zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 332–339.

¹²¹ § 89 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹²² Rozsudek Nejvyššího správního soud ze dne 22. března 2011, sp. zn. 9 As 97/2010.

¹²³ § 108 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

„*Stavební řízení je správním řízením, které řeší zejména konkrétní podobu stavby, její provedení a její technické aspekty, nikoli však její vlivy na okolí.*“¹²⁴ Stejně jako územní řízení se stavební řízení zahajuje výlučně na žádost podanou stavebníkem [§ 2 odst. 2 písm. c) stavebního zákona], která mimo obecných náležitostí ve smyslu § 37 odst. 2 správního řádu obsahuje náležitosti, jež stanoví § 110 stavebního zákona. V případě, že žádost nemá žádné nedostatky, nebo pokud tyto nedostatky byly odstraněny, zahájí stavební úřad stavební řízení.¹²⁵ Průběh stavebního řízení je zpravidla spojen s ústním jednáním a ohledáním na místě,¹²⁶ od nichž lze za podmínek stanovených v § 112 odst. 3 stavebního zákona upustit.

Stavební řízení má – podobně jako řízení předchozí – speciálně vymezený okruh účastníků v § 109 stavebního zákona, přičemž toto ustanovení obcím žádné specifické procesní postavení nepřiznává. Jedinou možností, jak jejich postavení ve stavebním řízení zlepšit je dovození jejich účastenství prostřednictvím § 109 odst. 1 písm. e) stavebního zákona v případě, kdy by obec byla vlastníkem pozemku, který má se zamýšlenou stavbou sousedit. Za těchto podmínek by jim stejně jako v případě územního řízení náležela možnost podat v průběhu řízení námitky, v tomto případě však na ochranu svých soukromoprávních zájmů. Proti vydanému stavebnímu povolení by mohly podat odvolání, případně i žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 a násl. s. ř. s.

Navzdory výše uvedenému považuji postavení obcí ve stavebním řízení za dostačující. Důvodem je dle mého názoru silné postavení, které obce mají v řízení předcházejícím. Skutečnost, že v územním řízení jsou účastníky, jejichž hlavním posláním je chránit zájmy obce a jejích občanů, jim poskytuje poměrně široký okruh možností, jak prostředků proti stavbě hlubinného úložiště radioaktivních odpadů využít. Přiznání podobného postavení ve stavebním řízení by dle mého názoru bylo nadbytečné a vedlo ke zbytečným průtahům v procesu.

¹²⁴ *Stavební řízení* [online]. frankbold.org, nedatováno [cit. 7. května 2018]. Dostupné na <<http://frankbold.org/p/oradna/kategorie/uzemni-a-stavebni-rizeni/rada/stavebni-rizeni>>.

¹²⁵ MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 559.

¹²⁶ § 112 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

3 Právo veta

3.1 Obecně

V poslední kapitole této diplomové práce se budu věnovat právnímu institutu tzv. práva veta a jeho uplatnitelnosti v českém právním prostředí v souvislosti s povolovacím procesem výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. Právo veta v obecném pojetí umožňuje zasáhnout do určitého probíhajícího procesu a tento proces následně jednostranně ukončit. V souvislosti s následky, které po uplatnění práva veta nastávají, rozlišujeme dva druhy tohoto právního institutu, a sice veto suspenzivní a veto absolutní.¹²⁷

Typickým příkladem suspenzivního veta je tzv. prezidentské veto, které je zakotveno v čl. 50 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“). Z tohoto ustanovení vyplývá pravomoc prezidenta republiky odmítnout zákon (s výjimkou zákona ústavního), který byl přijat v řádném legislativním procesu. Ústava ale následně dává možnost Poslanecké sněmovně o zákonu rozhodnout znova a v případě jeho schválení nadpoloviční většinou všech poslanců lze účinky prezidentského veta zvrátit.¹²⁸ Definitivní ukončení procesu má pak za následek veto absolutní, které se ale v českém právním řádu nevyskytuje. Setkat se s ním lze například v případě přijímání rezolucí Radou bezpečnosti při Organizaci spojených národů.¹²⁹

S právem veta jakožto obranným prostředkem využitelným v povolovacím procesu výstavby hlubinného úložiště radioaktivních odpadů se lze setkat v některých zahraničních právních rádech. Například „v roce 2010 uveřejnila Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj publikaci *Partnering for Long-Term Management of Radioactive Waste*, ve které analyzovala povolovací režimy [...] ve třinácti státech celého světa. [...] tři z těchto států ve své právní úpravě zakotvily právo veta dotčené obce.“¹³⁰ V dalších dvou ze zkoumaných států (Kanada a Velká Británie) byl v době provádění studie obsažen ekvivalent práva veta

¹²⁷ Veto [online]. cs.wikipedia.org, nedatováno [cit. 19. května 2018]. Dostupné na <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Veto>>.

¹²⁸ Čl. 50 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁹ Čl. 27 odst. 3 vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 30/1947 Sb., o chartě Spojených národů a o statutu Mezinárodního soudního dvora, sjednaných dne 26. června 1945 na konferenci Spojených národů o mezinárodní organizaci, konané v San Francisku, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁰ HANDRLICA, Jakub. *Jaderné právo. Právní rámec pro mírové využívání jaderné energie a ionizujícího záření*. Praha: Auditorium, 2012, s. 260.

Publikace je dostupná na <<http://www.oecd.org/nea/partnering-for-long-term-management-of-radioactive-waste-9789264083707-en.htm>>.

v ujednáních mezi vládou a obcemi. Tato ujednání mají soukromoprávní povahu.¹³¹ Od roku 2010 nebyla podobná souhrnná studie vypracována.

Novou nadějí je pro obce nový atomový zákon, zejména pak ustanovení § 108 odst. 4 atomového zákona, které slibuje přijetí zvláštního zákona, který by měl zlepšit postavení obcí.¹³² V souvislosti s tímto ustanovením obce stále častěji volají po tom, aby mezi postupy na ochranu jejich zájmů v návrhu nového zákona bylo zařazeno právě i právo veta jako tomu je v mnohých zahraničních úpravách, proto bude v této kapitole navržena možná podoba tohoto institutu pro české právní prostředí s využitím komparace s finskou a americkou právní úpravou.

3.2 Finsko

Finsko zahájilo na počátku roku 2018 výstavbu prvního finského hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. Ačkoli o zbudování hlubinného úložiště již v minulosti jednalo nebo i nadále jedná ve spoustě států, finské úložiště vznikající v blízkosti jaderné elektrárny Olkiluoto je zároveň první zahájenou stavbou hlubinného úložiště v celosvětovém měřítku.¹³³ V rámci této diplomové práce je ale Finsko zajímavé z jiného důvodu, a sice proto, že je jedním z mála států, které mají v případě rozhodování o hlubinném úložišti radioaktivního odpadu ve svém právním řádu zakotveno právo veta.

Stěžejním právním předpisem na poli finského atomového práva je zákon o jaderné energii (990/1987), který v sobě mimo jiné zakotvuje i právo veta v § 14,¹³⁴ které je ve finském právním řádu zařazeno téměř od počátku přijetí zmíněného předpisu.¹³⁵

¹³¹ HANDRLICA, Jakub. *Jaderné právo. Právní rámec pro mírové využívání jaderné energie a ionizujícího záření*. Praha: Auditorium, 2012, s. 260.

¹³² Realita je bohužel jiná, více viz *Ministerstvo průmyslu se vysmálo obcím, u kterých chce nechat vyhořelé palivo – slibovaný návrh zákona vládě nepředložilo* [online]. platformaprotiulozisti.cz, 26. června 2018 [cit. 28. června 2018]. Dostupné na <<http://www.platformaprotiulozisti.cz/cs/aktuality/ministerstvo-prumyslu-se-vysmalo-obcim-u-kterych-chce-nechat-vyhorele-palivo-slibovany-navrh-zakona-vlade-nepredlozilo.html>>.

¹³³ ČERVINKOVÁ, Jana. *Finsko zahájilo stavbu světově prvního hlubinného úložiště jaderného odpadu* [online]. oenergetice.cz, 12. ledna 2018 [cit. 22. května 2018]. Dostupné na <<http://oenergetice.cz/zahranicni/finsko-zahajilo-vystavbu-svetove-prvniho-hlubinneho-uloziste-jaderneho-odpadu/>>.

¹³⁴ *Nuclear Energy Act* [online]. finlex.fi, nedatováno [cit. 22. května 2018]. Dostupné na <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1987/en19870990_20080342.pdf>.

¹³⁵ VIRA, Juhani. Geological repository for high-level nuclear waste becoming reality in Finland. In APTED, Michael, AHN, Joonhong (ed.) *Geological Repository Systems for Safe Disposal of Spent Nuclear Fuels and Radioactive Waste*. 2. vydání. Cambridge: Woodhead Publishing, 2017, s. 647.

3.2.1 Povolovací proces a právo veta v praxi

Finská společnost Teollisuuden Voima Oy, jejíž činnost následně převzala její dceřiná společnost Posiva (v českém prostředí jí svou činností nejvíce odpovídá SÚRAO), nejprve začala s hledáním vhodného prostředí pro zbudování hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. Již v roce 1983 bylo vytipováno 101 potenciálně vhodných lokalit, z nichž bylo po společných konzultacích s jednotlivými obcemi vybráno pět míst. V těchto lokalitách byly následně provedeny důkladnější geologické průzkumy, na jejichž základě byl jejich počet zúžen na čtyři.¹³⁶

Po provedených geologických průzkumech, v nichž byla nakonec vybrána lokalita poblíž jaderné elektrárny Olkiluoto,¹³⁷ proběhl proces EIA a Posiva následně předložila závazné stanovisko EIA spolu s žádostí o konání tzv. decision-in-principle procesu finské vládě.¹³⁸ V průběhu tohoto procesu je potřeba získat kladné stanovisko obce a úřadu pro jadernou bezpečnost (ve Finsku jeho funkci plní STUK). Teprve na jejich základě může finská vláda vydat rozhodnutí, v němž umístění hlubinného úložiště radioaktivního odpadu povolí.¹³⁹ Právě v této fázi povolovacího procesu mají finské obce možnost uplatnit právo veta. Finské právo veta je v případě schvalování výstavby hlubinného úložiště absolutní povahy, což znamená, že jej nelze nijak zvrátit.¹⁴⁰

Poté co Posiva získala kladná stanoviska, finská vláda její žádost o umístění hlubinného úložiště radioaktivního odpadu schválila.¹⁴¹ Následně Posiva v roce 2015 získala stavební povolení, na jehož základě došlo k výstavbě hlubinného úložiště.¹⁴²

V souvislosti s finským povolovacím procesem výstavby hlubinného úložiště radioaktivního odpadu stojí za zmínku institut tzv. working groups (pracovní skupiny – překlad autora), které lze popsat jako prostředníky mezi Posivou a dotčenými obcemi v průběhu celého

¹³⁶ OECD/NEA. *Partnering for Long-Term Management of Radioactive Waste. Evolution and Current Practice in Thirteen Countries*. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 51.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ WEST, Julia, MCKINLEY, Linda. Building confidence in the safe disposal of radioactive waste. In ALEXANDER, W., MCKINLEY, Linda (ed.). *Deep Geological Disposal of Radioactive Waste*. Amsterdam: Elsevier, 2007, s. 241.

¹³⁹ OECD/NEA. *Partnering for Long-Term Management of Radioactive Waste. Evolution and Current Practice in Thirteen Countries*. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 51.

¹⁴⁰ WILSON, Elisabeth, BERGAN, Sara. Managing Liability: Comparing Radioactive Waste Disposal and Carbon Dioxide Storage. In TOTH, Ferenc (ed.). *Geological Disposal of Carbon Dioxide and Radioactive Waste: A Comparative Assessment*. New York: Springer, 2011, s. 278.

¹⁴¹ OECD/NEA. *Partnering for Long-Term Management of Radioactive Waste. Evolution and Current Practice in Thirteen Countries*. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 51–52.

¹⁴² HEINONEN, Jussi. *Finnish National Deep Geological Repository* [online]. iaea.org, nedatováno [cit. 28. června 2018]. Dostupné na <[https://gnssn.iaea.org/meetings/JCTopical2016/Joint%20Convention%20Topical%20Documents%202016/Session%202%20-%20Mr%20Jussi%20Heinonen%20\(Finland\).pdf](https://gnssn.iaea.org/meetings/JCTopical2016/Joint%20Convention%20Topical%20Documents%202016/Session%202%20-%20Mr%20Jussi%20Heinonen%20(Finland).pdf)>.

povolovacího procesu. Jejich hlavním úkolem je podněcovat oboustrannou spolupráci, vést mezi oběma stranami efektivní diskuzi a informovat dotčené obce o aktuálním stavu celého procesu.¹⁴³

3.3 Exkurs do angloamerického práva

V angloamerickém právním systému se lze v souvislosti s budováním hlubinného úložiště radioaktivního odpadu setkat se dvěma typy institutu práva veta. Prvním z nich je tzv. right of withdrawal (právo na ukončení – překlad autora), s nímž se lze setkat v právním řádu Kanady a Velké Británie. Jedná se ekvivalent práva veta, který je obsažen v dohodách, jež mezi sebou uzavírá vláda a dotčené obce.¹⁴⁴ Druhým typem je pak tzv. notice of disapproval (sdělení nesouhlasu – překlad autora) v USA.

Stěžejním právním aktem, který v USA upravuje nakládání s vysokoaktivními odpady je Nuclear Waste Policy Act z roku 1982 (dále jen „NPWA“), jenž v ustanovení § 146 zakotvuje institut práva veta. Dle tohoto ustanovení má guvernér nebo zákonodárny orgán státu, v němž se nachází potenciálně vhodná lokalita pro zbudování hlubinného úložiště, právo podat proti tomuto rozhodnutí odpor ve formě sdělení nesouhlasu. Tento odpor se podává Kongresu.¹⁴⁵ Na rozdíl od finského práva veta, mohou být účinky sdělení nesouhlasu v tomto případě zvráceny, pokud jej do 90 dní od jeho podání přehlasují obě komory Kongresu.¹⁴⁶ Jedná se tedy o suspenzivní právo veta.

3.4 Návrh českého práva veta

Je zřejmé, že obce, které na svém území hlubinné úložiště radioaktivního odpadu nechtějí, by se nejvíce přiklonily k absolutnímu právu veta. Já zastávám tentýž názor. Mám totiž za to, že přijetí modelu amerického práva veta by nevedlo k potřebným změnám, neboť obce již v současnosti mají k dispozici značné množství obranných prostředků, které jsou svou účinností srovnatelné se sdělením nesouhlasu. Navíc následná snaha o případné přehlasování suspenzivního veta (za předpokladu, že by tato pravomoc byla podobně jako v USA svěřena

¹⁴³ OECD/NEA. *Partnering for Long-Term Management of Radioactive Waste. Evolution and Current Practice in Thirteen Countries*. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 52.

¹⁴⁴ HANDRLICA, Jakub. *Jaderné právo. Právní rámec pro mírové využívání jaderné energie a ionizujícího záření*. Praha: Auditorium, 2012, s. 260.

¹⁴⁵ *Nuclear Waste Policy Act* [online]. energy.gov, nedatováno [cit. 28. června 2018]. Dostupné na <https://www.energy.gov/sites/prod/files/edg/media/nwpa_2004.pdf>.

¹⁴⁶ EASTERLING, Douglas, KUNREUTHER, Howard. *The Dilemma of Siting a High-Level Nuclear Waste Repository*. New York: Springer, 1995, s. 86.

zákonodárnému orgánu) by v souvislosti se současnou politickou situací vedla ke zbytečným průtahům, což by zvyšovalo náklady a nejistotu na obou stranách.

Dle mého názoru by bylo nejlepší se při konstrukci podoby českého práva veta inspirovat právě finským modelem. Obzvlášť kladně na tomto systému hodnotím institut pracovních skupin, a zejména to s jakou efektivitou a frekvencí spolu dotčené obce a Posiva v průběhu celého procesu komunikovaly, což je u nás v tuto chvíli značný problém. Na příkladu Finska je navíc vidět, že v případě správné komunikace se není potřeba ani zneužití práva veta ze strany obcí bát. Ideálním řešením by bylo včlenit tento institut spolu s absolutním právem veta do nově připravovaného zvláštního zákona dle § 108 odst. 4 atomového zákona.

Otázkou zůstává, do které fáze povolovacího procesu výstavby hlubinného úložiště by bylo vhodné právo veta zařadit. Dle mého názoru by se tak mělo stát ve fázi pořizování PÚR, Tuto možnost považuji za nejlepší z toho důvodu, že uplatnění práva veta v této fázi by bylo nejen nejefektivnější, ale zároveň i nejlogičtější. PÚR je prvním závazným dokumentem, který je v povolovacím procesu výstavby hlubinného úložiště pořízen. Z toho důvodu by nebylo potřeba následně rušit ostatní již vydané dokumenty jako například v situaci, kdy by bylo právo veta včleněno až po procesu EIA. Druhou přijatelnou variantou je dle mého názoru včlenění tohoto institutu do řízení o stanovení průzkumného území, v tomto případě by byl nespornou výhodou delší čas, který tomuto řízení předchází a kdy by mohlo proběhnout více jednání mezi oběma stranami.

Závěr

V této diplomové práci jsem se věnovala problematice právního postavení obcí v souvislosti s budováním hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. V průběhu práce jsem dospěla k závěru, že fázi, v nichž by mělo dojít k výraznější změně v postavení obcí, není takové množství, jaké jsem očekávala na počátku.

V úvodu diplomové práce jsem si vytyčila tři výzkumné otázky, na které jsem se v průběhu práce snažila nalézt odpovědi. První výzkumnou otázkou bylo, jaké právní postavení mají obce v jednotlivých fázích povolovacího procesu, který předchází výstavbě hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. Obce mají v průběhu celého povolovacího procesu různorodé postavení, což se následně promítá i v rozmanitosti obranných prostředků, které mohou v jednotlivých fázích využívat. Z hlediska jejich postavení je v některých řízeních důležitým aspektem také to, zda obec v potenciální lokalitě či jejím bezprostředním okolí vlastní pozemky a stavby. Navzdory množství právních předpisů, které tak složitý záměr, jakým je hlubinné úložiště radioaktivního odpadu, upravují, mám za to, že se mi v rámci jednotlivých kapitol podařilo vytvořit poměrně ucelený přehled.

Druhá výzkumná otázka, která zněla, zda mají obce k dispozici dostatek právních prostředků na ochranu svých zájmů, a zda lze jejich pozici nějakým způsobem vylepšit, byla rovněž řešena v rámci druhé kapitoly. V této části práce jsem zjistila, že skutečně nedostačující postavení mají obce pouze v jedné fázi celého procesu, a tou je pořizování PÚR. Problém právního postavení obcí v průběhu pořizování PÚR je přitom dle mého názoru obecný, nevztahuje se pouze k problematice budování hlubinného úložiště radioaktivního odpadu.

Jednou z povinností obcí při pořizování územního a regulačního plánu a při rozhodování v území je činit tak v souladu se schválenou PÚR a ZÚR. Přesto má obec v průběhu jejího pořizování stejné postavení jako veřejnost a finální návrh PÚR s ní není vůbec projednán, ačkoli s kraji, které v souladu s PÚR následně pořizují ZÚR projednán je. V průběhu práce jsem dospěla k závěru, že by pozice obcí měla být změněna. Osobně si myslím, že by bylo vhodné v rámci úpravy de lege ferenda zvážit zařazení obcí mezi subjekty, s nimiž je finální návrh PÚR projednán. Zároveň by obcím mělo být umožněno podávat proti návrhu námítky, neboť s těmi se (na rozdíl od připomínek) musí Ministerstvo pro místní rozvoj vypořádat a v PÚR o nich rozhodnout.

Nicméně otazník nad postavením obcí se vznáší i v případě řízení o povolení k umístění a výstavbě jaderného zařízení dle atomového zákona, kde nastává problém v tom, zda se v případech, kdy před tímto řízením probíhá proces EIA, jedná o navazující řízení či nikoli.

Rozhodovací praxe českých soudů po dlouhou dobu zastávala názor, že v případě řízení dle atomového zákona se o navazující řízení nejedná, nedávno vyhlášený rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. října 2015, sp. zn. 10 As 59/2015 však tento názor poprvé prolomil.

Souhlasím s názorem Švarcové, která uvádí, že zákon o posuzování vlivů má v případě konání procesu EIA povahu speciálního zákona vůči právním předpisům upravujícím jednotlivá řízení.¹⁴⁷ Řízení o povolení k umístění jaderného zařízení dle mého názoru (a zároveň i názoru Bahýľové a Dvořáka) naplňuje znaky navazujícího řízení ve smyslu § 3 písm. g) bod 13 zákona o posuzování vlivů a účastníky takového řízení by tedy měly být i subjekty dle § 9c téhož zákona. V tomto případě není potřeba, aby došlo ke změně postavení obcí, neboť ty mají dle § 9c odst. 3 písm. a) zákona o posuzování vlivů postavení účastníků navazujících řízení. Mělo by být spíše postaveno na roveň, že se o navazující řízení jedná.

V postavení obcí v ostatních fázích povolovacího procesu nespátřuji žádné výraznější nedostatky, které by měly být předmětem budoucích úprav. Až na výše uvedené výtky lze jejich postavení hodnotit jako vyhovující.

Poslední výzkumná otázka zněla, zda lze do českého právního řádu implementovat institut tzv. práva veta, jaká by měla být jeho podoba a podmínky jeho aplikace. K tomuto mi nejvíce posloužil finský model. Jsem zastáncem názoru, že zakotvení tohoto právního institutu do české zákonné úpravy by bylo vhodné, zejména s ohledem na to, že v případě hlubinného úložiště radioaktivního odpadu se jedná o skutečně dlouhodobý záměr. Z toho důvodu by mělo být mnohem důrazněji než u jiných povolovacích procesů dbáno na názory dotčených subjektů a měla by jim být dána možnost je prosadit. České právo veta by mělo být dle mého názoru absolutní a ideálně by mělo být zařazeno buď ve fázi pořizování PÚR, nebo v souvislosti s řízením o stanovení průzkumného území.

Skutečně zdařilým právním institutem, který by měl být do české právní úpravy převzat, je institut tzv. pracovní skupin, které napomáhají komunikaci mezi oběma stranami. Jsem přesvědčena o tom, že tento institut by byl efektivním řešením jednoho z největších mantinelů, na který u nás výstavba hlubinného úložiště radioaktivního odpadu dlouhodobě naráží, a tím je nedostatečná komunikace mezi státem a dotčenými obcemi, respektive jejich obyvateli. Na příkladu Finska, které tento institut využívá, lze totiž pozorovat, že v případě, kdy se obě strany dokážou domluvit a vysvětlit si své postoje, lze hlubinné úložiště radioaktivního odpadu postavit i s absolutním vetem včleněným do právního řádu onoho státu.

¹⁴⁷ ŠVARCOVÁ, Kateřina. Posuzování vlivů na životní prostředí – účast veřejnosti. *České právo životního prostředí*, 2015, roč. 15, č. 1, s. 50.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015. 306 s.
- DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 678 s.
- DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 230 s.
- EASTERLING, Douglas, KUNREUTHER, Howard. *The Dilemma of Siting a High-Level Nuclear Waste Repository*. New York: Springer, 1995. 286 s.
- HANDRLICA, Jakub. *Jaderné právo. Právní rámec pro mírové využívání jaderné energie a ionizujícího záření*. Praha: Auditorium, 2012. 294 s.
- MACHAČKOVÁ, Jana a kolektiv. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 899 s.
- SKULOVÁ, Soňa a kolektiv. *Správní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 386 s.
- VÍCHA, Ondřej. *Zákon o geologických pracích s komentářem, judikaturou a prováděcími a souvisejícími předpisy*. Praha: Leges, 2014. 272 s.
- VÍCHA, Ondřej. *Základy horního a energetického práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 228 s.
- VÍCHA, Ondřej. *Horní zákon. Zákon o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 992 s.

Příspěvky ve sborníku

- VIRA, Juhani. Geological repository for high-level nuclear waste becoming reality in Finland. In APTED, Michael, AHN, Joonhong (ed.) *Geological Repository Systems for Safe Disposal of Spent Nuclear Fuels and Radioactive Waste*. 2. vydání. Cambridge: Woodhead Publishing, 2017, s. 645–666.
- WEST, Julia, MCKINLEY, Linda. Building confidence in the safe disposal of radioactive waste. In ALEXANDER, W., MCKINLEY, Linda (ed.). *Deep Geological Disposal of Radioactive Waste*. Amsterdam: Elsevier, 2007, s. 227–249.

- WILSON, Elisabeth, BERGAN, Sara. Managing Liability: Comparing Radioactive Waste Disposal and Carbon Dioxide Storage. In TOTH, Ferenc (ed.). *Geological Disposal of Carbon Dioxide and Radioactive Waste: A Comparative Assessment*. New York: Springer, 2011, s. 263–294.

Články z časopisů a bulletinů

- BAHÝLOVÁ, Lenka. Judikatura Nejvyššího správního soudu: Opatření obecné povahy (podruhé). *Soudní rozhledy*, 2011, roč. 17, č. 7, s. 237–242.
- BALOUNOVÁ, Jana. Chráněná území jako institut omezující vlastnické právo. *Právní rozhledy*, 2018, roč. 26, č. 6, s. 197–206.
- RADA, Tomáš. K některým otázkám souvisejícím s posuzováním vlivů při pořizování územně plánovací dokumentace. *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 24, s. 894–898.
- ŠVARCOVÁ, Kateřina. Posuzování vlivů na životní prostředí – účast veřejnosti. *České právo životního prostředí*, 2015, roč. 15, č. 1, s. 37–60.
- Výběr lokality pro hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a radioaktivních odpadů vstupuje do nové fáze. *Bulletin Českého jaderného fóra*, 2015, č. 3, s. 1–8.

Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění zákona č. 250/2014 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2015
- Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 100/2001 sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 150/2002 Sb., správní řád soudní, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 30/1947 Sb., o chartě Spojených národů a o statutu Mezinárodního soudního dvora, sjednaných dne 26. června 1945 na konferenci Spojených národů o mezinárodní organizaci, konané v San Francisku, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška MŽP č. 364/1992 Sb., o chráněných ložiskových územích
- Vyhláška MŽP č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 377/2016 Sb., o požadavcích na bezpečné nakládání s radioaktivním odpadem a o vyřazování z provozu jaderného zařízení nebo pracoviště III. nebo IV. kategorie
- Vyhláška č. 378/2016 Sb., o umístění jaderného zařízení
- Sdělení MZV č. 3/2012 Sb. m. s., o Společné úmluvě o bezpečnosti při nakládání s vyhořelým jaderným palivem a o bezpečnosti při nakládání s radioaktivními odpady
- Směrnice Rady 2011/70/EURATOM ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem

Soudní rozhodnutí

- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. května 2001, sp. zn. 7 A 22/99
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. dubna 2006, sp. zn. 4 Aps 3/2005
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. října 2007, sp. zn. 2 As 13/2006
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. ledna 2009, sp. zn. 2 Ao 2/2008
- Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. listopadu 2009, sp. zn. 9 Ao 3/2009
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. listopadu 2010, sp. zn. Pl. ÚS 5/2010

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. listopadu 2010, sp. zn. 1 Ao 5/2010
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. února 2011, sp. zn. 6 Ao 6/2010
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. února 2011, sp. zn. 2 Afs 4/2011
- Rozsudek Nejvyššího správního soud ze dne 22. března 2011, sp. zn. 9 As 97/2010
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. října 2015, sp. zn. 10 As 59/2015
- Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. dubna 2018, sp. zn. 2 As 187/2017

Internetové stránky

- *Nuclear Waste Policy Act* [online]. energy.gov, nedatováno [cit. 28. června 2018]. Dostupné na <https://www.energy.gov/sites/prod/files/edg/media/nwpa_2004.pdf>.
- NEZHYBA, Jiří. *Zrušení územního plánu Čestlic – důležitý rozsudek přiznávající právo obce napadnout územní plán sousední obce* [online]. fbadvokati.cz, 15. května 2018 [cit. 23. června 2018]. Dostupné na <<http://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/1000-zruseni-uzemniho-planu-cestlic-dulezity-rozsudek-priznavajici-pravo-obce-napadnout-uzemni-plan-sousedni-obce>>.
- *Nuclear Energy Act* [online]. finlex.fi, nedatováno [cit. 22. května 2018]. Dostupné na <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1987/en19870990_20080342.pdf>.
- *Stavební řízení* [online]. frankbold.org, nedatováno [cit. 7. května 2018]. Dostupné na <<http://frankbold.org/poradna/kategorie/uzemni-a-stavebni-rizeni/rada/stavebni-rizeni>>.
- INTERNATIONAL ATOMIC ENERGY AGENCY. *Classification of Radioactive Waste. General Safety Guide* [online]. iaea.org, nedatováno [cit. 6. dubna 2018]. Dostupné na <https://www-pub.iaea.org/MTCD/Publications/PDF/Pub1419_web.pdf>.
- HEINONEN, Jussi. *Finnish National Deep Geological Repository* [online]. iaea.org, nedatováno [cit. 28. června 2018]. Dostupné na <[https://gnssn.iaea.org/meetings/JCTopical2016/Joint%20Convention%20Topical%20Documents%202016/Session%202%20-%20Mr%20Jussi%20Heinonen%20\(Finland\).pdf](https://gnssn.iaea.org/meetings/JCTopical2016/Joint%20Convention%20Topical%20Documents%202016/Session%202%20-%20Mr%20Jussi%20Heinonen%20(Finland).pdf)>.
- KOPECKÝ, Josef. *Spor o veto obcí u úložiště vyhořelého jaderného paliva rozdělil vládu* [online]. idnes.cz, 16. ledna 2017 [cit. 17. března 2018]. Dostupné na <https://zpravy.idnes.cz/vlada-hledani-trvaleho-jaderneho-uloziste-obce-flu/domaci.aspx?c=A170116_115659_domaci_kop>.
- *Aktualizace č. 1 Politiky územního rozvoje ČR* [online]. mmr.cz, nedatováno [cit. 21. června 2018]. Dostupné na <<https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Stavebni-pravo/Koncepce>>.

Strategie/Politika-uzemniho-rozvoje-Ceske-republiky/Navrh-Aktualizace-c-1-Politiky-uzemniho-rozvoje-CR>.

- *Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1* [online]. mmr.cz, nedatováno [cit. 21. června 2018]. Dostupné na <https://www.mmr.cz/MMR/media/MMR_MediaLib/%C3%9Azem%C3%AD%20a%20bytov%C3%A1%20politika/%C3%9Azem%C3%AD%20pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD/PUR%20%C4%8CR/2015_VI_8_ci-stopis_apur_1.pdf>.
- *Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1 (srovnávací text)* [online]. mmr.cz, nedatováno [cit. 21. června 2018]. Dostupné na <https://www.mmr.cz/MMR/media/MMR_MediaLib/%C3%9Azem%C3%AD%20a%20bytov%C3%A1%20politika/%C3%9Azem%C3%AD%20pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD/PUR%20%C4%8CR/A_PUR/APUR_2014_FIN/V_Srovnavaci_text.pdf>.
- NOHAVA, Petr. *Český stát proti obcím* [online]. nec2018.eu, 11. dubna 2018 [cit. 27. května 2018]. Dostupné na <https://nec2018.eu/images/pdf/Nohava_prezentace_CJ.pdf>.
- SÝKOROVÁ, Lucie. *Kam se pohrbí jaderný odpad? Ve hře jsou další dvě lokality* [online]. nechcemeuloziste.cz, nedatováno [cit. 17. března 2018]. Dostupné na <<http://www.nehcemeuloziste.cz/cs/aktuality/kam-se-pohrbi-jaderny-odpad-ve-hre-jsou-dalsi-dve-lokality.html>>.
- *Kraví hora* [online]. nechcemeuloziste.cz, nedatováno [cit. 10. března 2018]. Dostupné na <<http://www.nehcemeuloziste.cz/cs/lokality/kravi-hora/>>.
- *Jak se bránit povolování úložiště?* [online]. nechcemeuloziste.cz, nedatováno [cit. 22. června 2018]. Dostupné na <<http://www.nehcemeuloziste.cz/cs/pravo/>>.
- *Lokalita Březový potok – Pačejov: ověření plošné a prostorové lokalizace hlubinného úložiště* [online]. nechcemeuloziste.cz, nedatováno [cit. 3. května 2018]. Dostupné na <<http://www.nehcemeuloziste.cz/cs/lokality/brezovy-potok/odborne-studie-brezovy-potok/lokalita-brezovy-potok-pacejov-overeni-plosne-a-prostorove-lokalizace-hlubinneho-uloziste.html>>.
- ČERVINKOVÁ, Jana. *Finsko zahájilo stavbu světově prvního hlubinného úložiště jaderného odpadu* [online]. oenergetice.cz, 12. ledna 2018 [cit. 22. května 2018]. Dostupné na <<http://oenergetice.cz/zahranicni/finsko-zahajilo-vystavbu-svetove-prvniho-hlubinneho-uloziste-jaderneho-odpadu/>>.
- *Ministerstvo průmyslu se vysmálo obcím, u kterých chce nechat vyhořelé palivo – slibovaný návrh zákona vládě nepředložilo* [online]. platformaprotiulozisti.cz, 26. června 2018

[cit. 28. června 2018]. Dostupné na <<http://www.platformaprotiulozisti.cz/cs/aktuality/ministerstvo-prumyslu-se-vysmalo-obcim-u-kterych-chce-nechat-vyhorele-palivo-slibovany-navrh-zakona-vlade-nepredlozilo.html>>.

- *Zkoumané lokality* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 3. března 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/hlubinne-uloziste/zkoumane-lokality>>.
- *Ukládání vysokoaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 19. června 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/rao/ukladani-vysokoaktivnich-odpadu-a-vjp>>.
- *Proces výběru lokality* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 19. dubna 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/hlubinne-uloziste/proces-vyberu-lokality>>.
- *Provozovaná úložiště radioaktivních odpadů* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 17. června 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/provozovana-uloziste>>.
- *Hlubinné úložiště* [online]. surao.cz, nedatováno [cit. 28. března 2018]. Dostupné na <<https://www.surao.cz/data/original/files/pr/brozury/brozura-hlubinne-uloziste-2016.pdf>>.
- *Veto* [online]. cs.wikipedia.org, nedatováno [cit. 19. května 2018]. Dostupné na <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Veto>>.

Ostatní

- Důvodová zpráva k zákonu č. 263/2016 Sb., atomový zákon
- OECD/NEA. *Partnering for Long-Term Management of Radioactive Waste. Evolution and Current Practice in Thirteen Countries*. Paris: OECD Publishing, 2010. 134 s.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá právním postavením obcí v souvislosti s budováním hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. Hlavním cílem této práce je vytvořit ucelený přehled postavení obcí v jednotlivých fázích procesu, zhodnotit prostředky, které jim na obranu jejich zájmů poskytuje právo a navrhnout zlepšení právní úpravy dle lege ferenda. Dále se tato práce zabývá institutem práva veta a jeho včleněním do českého právního řádu. K tomuto využívá komparace s finskou a americkou právní úpravou.

Abstract

This diploma thesis is focused on legal positions of municipalities in the context of deep geological repository of nuclear waste. The main aim is to create a comprehensive overview of legal position of municipalities in each phase of the proces, to evaluate legal instruments and to propose better solutions of legal regulations de lege ferenda. Next topic is right to veto and its incorporation into the Czech legislation in comparison with Finnish and American laws.

Klíčová slova

hlubinné úložiště jaderného odpadu, jaderné právo, obce, povolovací proces, právo veta, radioaktivní odpad

Keywords

deep geological repository of nuclear waste, nuclear law, municipalities, permission proces, right to veto, nuclear waste